

POSTOJNSKI
PREPIH

NOVEMBER 2018 90 LETNIK 12

Župnija Hrenovice praznuje 700-letnico prve omembe župnije v pisnih virih. Častitljiva obletnica je ob nizu prireditev prinesla tudi dragocen dokument za današnji rod in nove generacije: knjigo Zgodovina hrenoviške župnije. Njen avtor, nekdanji hrenoviški kaplan Franc Rupnik, je obsežno delo zaključil leta 1935, a je vse do letos ostalo v tipkopisu. Najbolj zaslužni za knjigo – domači župnik gospod Vinko Lapajne, urednik knjige dr. Leon Debevec, njen oblikovalec arhitekt dr. Martin Kavčič in lektorica dr. Andreja Žele – so monumentalno delo najprej predstavili v Hrenovicah.

Na nove skupne zgodbe

Gremo proti koncu letošnjega leta, pred nami pa se odpirajo nove poti. Zavedam se, da te ne bodo vedno tlakovane in ravne. Večkrat bomo naleteli na grbine in ovinke, ampak s skupnimi močmi bomo zmogli.

Dovolite mi, da se najprej zahvalim vsem, ki ste mi v tem predvolilnem boju in na volitvah izkazali podporo. To je znak, da smo na pravi poti, na poti, ki pozitivno pelje naprej k razvoju naše lepe občine. Hvala za vaše zaupanje.

Ob koncu volitev in na začetku novega županskega mandata pa bi se rad zahvalil tudi prav vsem občankam in občanom, ki ste si vzeli čas in preteklo nedeljo odšli na volišča, tudi če niste obkrožili številke pred mojim imenom. Vedno smo spoštovali vse konstruktivne predloge in kritike, saj le na ta način postajamo še boljši. Želim živeti v občini, kjer je na prvem mestu predvsem spoštovanje sočloveka in kjer je doma tudi spodbujanje in upoštevanje drugačnih mnenj.

V preteklem mesecu sem vam obljubil, da se bom za vse še naprej trudil, in bom s svojimi sodelavci dal vse, kar lahko ekipa da. In to bomo počeli z največjim veseljem!

Ker si to enostavno zaslužite!

Vse dobro,

Igor Marentič,
župan občine Postojna

Iz vsebine:

tema meseca:

Projekti v krajevnih skupnostih

tu živimo:

Dilce

jubilej:

Sto let Stane Šturm

Na naslovnici: Vinko Lapajne, dr. Leon Debevec, dr. Martin Kavčič in dr. Andreja Žele na predstavitvi knjige *Zgodovina hrenoviške župnije*; fotografija: Foto atelje Postojna.

POSTOJNSKI
PREPIH Postojnski prepil je mesečno glasilo Občine Postojna in je namenjeno obveščanju občanov.
• Postojna, november 2018, leto izdaje 12, številka 90 • Naslov uredništva: Glasilo Postojnski prepil, Ljubljanska cesta 4, 6230 Postojna; postojnski.prepilh@postojna.si • Glasilo je vpisano v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport pod zaporedno številko 1249 ISSN2232-5298 • Postojnski prepil (Online) ISSN 2536-3905 • Izdajatelj in založnik: Občina Postojna, Ljubljanska cesta 4, 6230 Postojna. • Za Občino Postojna: župan Igor Marentič. • Odgovorna urednica: Ester Fidel • Uredniški odbor: Alenka Čuk, Gabriela Brovč, Mateja Jordan, Marino Samsa • Urednica občinskih in oglasnih strani: Marina Rebec • Lektoriranje: Lidija Mlakar, razen strani Občine Postojna, oglasnih in promocijskih sporočil. • Oblikovna zasnova: Aleš Pučnik. • Grafični prelom: Občina Postojna in Rudolf Z d. o. o. • Tisk: Abakos, d. o. o. • Naklada: 6400 izvodov. • Glasilo se financira iz sredstev proračuna Občine Postojna in sredstev oglaševanja.

Času čas

Če malce karikiramo in začnimo s parodijo, bo cirkus predprazničnega vzdušja v prestolnicah, velikih ali celo malih mestih kmalu trajal kar 365 dni v letu, saj smo lahko decembrsko okrasje tu in tam videli in kupovali že konec poletja. Temu so se letos v vsej slikovitosti dogajanja ponekod pridružile še lokalne volitve in martinovanja. Enkratna atmosfera in evforični utrip, ki ju razvnemajo magična svetloba brezštevilnih lučk, luči in barvitih svetlobnih kreacij ter ostale predpraznično-praznične okrasitve, vabita v zapeljivi »pravljlično« potrošniški svet zabave in najrazličnejših prireditev. Najprej in veliko prezgodaj sta (po mnenju premnogih Slovencev) ozaljšala kopsrke mestne vedute (z določenim razlogom). Na drugi strani pa sta sprožila plaz kritik, saj so (menda po pomoti) neokusna plastična okrasja okitila osrednjo fontano še pred sredino oktobra. 'Čudolandija' je zasijala po vsem mestu s prižigom luči že kmalu na začetku novembra in navduševala reko domačinov in turistov. Obiskovalcev od vsepovsod, ki so bili tako nad programom kot tudi nad veličastnimi svetlobnimi umetninami več kot navdušeni, naj bi bilo kar 25 tisoč. In še bo tako. O vsem se je veliko slišalo in pisalo. Negodovanje nad razkošno in drago pravljlično podobo se je razvnemalo med zaščitniki in varuhi urbane kulturne dediščine.

Spomin me pelje kakih 35 let nazaj, nekako v sredino osemdesetih let prejšnjega stoletja, ko so mojo tedanjo sodelavko službeno poslali na polmesečno izobraževanje v London. Domov se je vrnila utrujena in polna vtisov. Gotovo je budila največje doživljanje in močan vtis, nad katerim je bila osuplo začudena in ga ni razumela, božično-novoletna okrasitev, ki so jo začeli postavljati že konec oktobra. Nikakor ni doumela, da še 'vsi sveti' niso mimo, pa London že v polnem zamahu sije v utripu blišča praznikov, ki bodo čez dva meseca. Njeni pripovedi smo se takrat vsi čudili. Počasi se je ta utrip zahodnega sveta naselil tudi k nam in iz leta v leto se pomika v še zgodnejšo jesen.

Prehiteva tudi narava. Za letošnjo jesen so bile značilne zelo visoke temperature, v povprečju pravzaprav previsoke za ta letni čas. Po eni strani so omogočale veliko dobrega, po drugi so prinesle huda neurja in druge naravne nesreče, ki so povzročale veliko škode ponekod v Slovenji in v svetu. Izjemno toplo in sončno vreme v tem času je poskrbelo, da ni bilo ne slane ne zmrzali. Vrtovi in njive so bili s pridelki darežljivi še daleč v november. Ponekod so zacveteli drevje in druge rastline.

Takšna je podoba današnjega, sodobnega sveta, vabi nas v tok svoje veličastne bleščave fascinacije, in se ji ne moreš upreti. Skupni imenovalec vsega pa je v zaodru skrito 'prehitevanje' v imenu dobička.

Ko je vsega preveč, se tudi vse dobro in kakovostno izgubi v poplavi nepotrebne balasta. Žal tudi našim otrokom teče čas prehitro, tako zelo, da se doživlja, hrepenenja in spomini nimajo časa globlje ugnezdit v mlado dušo. Imajo veliko srečo, da so še naprej radovedni, drzni in ustvarjalni, a vse preveč navezani na virtualni svet, saj na koncu pušča praznino. Zaradi tehnološkega razvoja in globalizacije vse težje doživimo trenutke notranjega miru. Mladina še hitreje in lažje sprejema (pre)obilje impulzov, dražljajev in informacij iz zunanjega sveta. Vse težje pa prepozna mir kot dragocen občutek notranjega zadovoljstva; tega poznajo zrele in starejše generacije. Notranji mir in zadovoljstvo sta dragocen eliksir, saj poganjata kolo življenja v pravem ritmu ter ohranjata naše mentalno in telesno ravnovesje in zdravje. Človek današnje dobe potrebuje predvsem svoj mir in prostor. O pomenu 'prostora' je v prejšnji številki uvodnika pisal Jaka Zalar, jaz pa ob tej priliki dodajam še čas. Stari ljudje so vedno rekli – »daj si čas!«, in ne – »vzemi si čas!« »Dati si čas« pomeni umiriti se in uživati v času, ki ga namenimo najprej sebi in zatem svojim najbližjim. Kar doživljamo v miru, je toliko globlje, lepše in bogatejše. Takrat smo zadovoljni v toplem in varnem naročju svojega življenja. Vse bolj pomembno je prepoznavati tatove časa in se jim upirati. To velja tudi za prihajajoče praznike v decembru; oprostite, že v novembru! Saj poznate tiste pripovedi in zgodbe, ki se jih spominjamo še iz otroštva in so se začele: »Ljudje so ob dolgih zimskih večerih ...« Takšnih večerov skorajda ni več, ker čas teče drugače in hitreje, vendar je takšen le v naši zaznavi in odnosu. Manj je več! – pravijo modri in imajo prav.

»Bolj kot stroje potrebujemo človečnost,« je že pred pol stoletja zapisal Charlie Chaplin. Že takrat je z védenjem in vizionarskim uvidom prepoznaval pasti mehanizmov, ki nas ropajo umirjenih, lepih in radostnih trenutkov. Imamo srečo, da živimo v objemu gozdov, sredi čudežne narave, v prelepi pokrajini in cvetočem mestu, ki ima dušo, v mestu, kjer se kolo življenja ni ustavilo. V njem še vedno lahko najdemo svoj danes in jutri, svoj prostor, mir in mnoge radosti.

Besedilo: Polona Škodič; fotografija: Foto Atelje Postojna

Projekti v krajevnih skupnostih

Občina Postojna je po novem razdeljena na 15 krajevnih skupnosti (KS); te poleg mesta Postojna združujejo še 39 naselij. Razlikujejo se po velikosti in številu prebivalcev, vse pa so na lokalnih volitvah dobile novo vodstvo. Neposredno izvoljen odbor bo med člani izvolil predsednika, tajnika in blagajnika. V naslednjem štiriletnem mandatu jih čakajo številne naloge, povezane predvsem s spodbujanjem razvoja podeželja in kakovosti življenja ter z vzdrževanjem lastnih objektov. Samostojne investicije so večinoma odvisne od proračuna, saj ga za vsako posamezno KS določa občinski Odlok o financiranju, del sredstev lahko pridobijo na raznih razpisih. Skupni letni znesek za KS znaša 5 odstotkov dodeljene primerne porabe občine, za leto 2018 pomeni to dobrih 441.421 tisoč evrov. 40 odstotkov denarja se v skladu z odlokom razdeli med vse KS v enakem deležu, 36,6 odstotka po številu prebivalcev, preostanek pa glede na površino posamezne KS. Te vzdržujejo z denarjem tudi javne površine, ohranjajo lokalno kulturno dediščino in tradicijo ter s spodbujanjem kulturnih, športnih in družabnih dejavnosti povezujejo prebivalstvo.

KS HRENOVICE: največji problem bo urejen v naslednjih letih

Naselja Goriče, Dilce, Fara, Hrenovice in Studenec so združena v Krajevno skupnost (KS) Hrenovice. Ta šteje skupaj okoli 470 prebivalcev v 149 gospodinjstvih. Veliko mladih družin ostaja doma, saj so vasi relativno blizu mesta. Glede na omejena finančna sredstva se večjih projektov ne morejo lotiti sami, v sodelovanju z Občino Postojna pa so v zadnjih štirih letih vseeno izpeljali nekaj večjih investicij. Pred kratkim so odprli obnovljeni gasilski dom na Studencu, novo razsvetljavo na igrišču in otroško igrišče z novimi igrali. Letos se zaključuje obnova fasade na domu KS pri Bolku.

Po besedah **predsednika Darka Muhiča** je največji izziv ureditev odvodnjavanja, kanalizacije

in čistilnih naprav v vseh naseljih. »Računamo, da bo to urejeno v naslednjih štirih letih, glede na že izgrajeno infrastrukturo do Hrašč,« je optimističen.

»V Hrenovicah je treba urediti ulice in novo igrišče,« nadaljuje Muhič in spomni tudi na problem odvoda meteornih voda, saj so se letos soočili tudi s poplavljanjem hiš. »Na Studencu je treba urediti prevoznost in odvodnjavanje, v Goričah moramo omogočiti dostop za šolski avtobus in komunalna vozila. Marsikatera ulica ali pot bi bila potrebna asfaltiranja. Žled in kasneje vožnja s težkimi vozili sta naredila kar precej škode. Od obljub pa je težko financirati dela,« je piker predsednik, a se kljub nevhvaležni vlogi predsednika KS poteguje še za en mandat. Vsekakor je treba po njegovem mnenju urediti še prostore za rekreacijo krajanov, v naslednjih letih pa bodo, kot pričau-

kuje, v sklopu občinskega projekta urejene tudi kolesarske poti.

KS BUKOVJE: vedno več mladih družin

Krajevna skupnost Bukovje šteje po zadnjih uradnih podatkih 520 prebivalcev. Z veseljem ugotavljajo, da se število rojstev povečuje. »V porastu je tudi trend priseljevanja, predvsem mladih družin,« je zadovoljen **predsednik Bernard Lampe**.

Med najpomembnejše investicije zadnjega mandata šteje nakup starejšega objekta, da bodo po obnovi dobili prostor društva. »Ostale investicije oziroma projekti so kljub obljubam ostali samo na papirju in čakajo lepše čase,« razočarano pravi Lampe.

Zaradi večjega števila mladih v vasi najbolj pogrešajo prostore za kulturne, športne in poslovne dejavnosti. Zdajšnji Kulturni dom po Lampetovih besedah ne zadostuje niti za osnovne potrebe. Predvsem starejši so hvaležni za trgovino v Bukovju, saj je po Lampetovem mnenju pomembna za kakovost življenja v skupnosti. Oskrbuje krajanov vseh štirih vasi – Bukovja, Belskega, Gorenja in Predjame, zanimiva pa je tudi za turiste. »Žal prostor ne zagotavlja varnega parkiranja,« obžaluje Lampe, kajti o stavbi osnovne šole ne more povedati nič lepega. Ta je bila namreč zgrajena v začetku prejšnjega stoletja in je prostorsko povsem neprimerna. Po predsednikovih besedah bi nujno

potrebovali center, kjer bi združevali šolske, poslovne, kulturne in športne dejavnosti. »Zemljišče zanj je že pripravljeno v dosedanem športnem parku v Bukovju,« je še povedal predsednik KS Bukovje. Svoj mandat sicer zaključuje.

Krajanom povzročajo težave še povečan promet v času turistične sezone in problematika parkirišč v Predjami, pa tudi povečano število kolesarjev in večjih vozil.

KS ŠMIHEL POD NANOSOM: čakajo na komunalno ureditev

Krajevna skupnost Šmihel pod Nanosom združuje okoli 200 občanov; doslej ji je **predsedoval Alojz Premrl**. Ta šteje med večje aktualne pridobitve ureditev odvodnjavanja pri cerkvi sv. Mihaela in delno ureditev padavinske kanalizacije, v teku pa je tudi izgradnja gasilskega doma.

Krajanom še vedno čakajo na ureditev kanalizacijskega in vodovodnega omrežja z ostalo komunalno infrastrukturo, ki bi prispevala k uredjenosti vasi, pa tudi novo mrliško vežico. Obnove bi bil potreben še podporni zid pod cerkvijo sv. Mihaela.

KS VELIKO UBELJSKO: neurejena kanalizacija in slabe ceste

V nekoliko večji Krajevni skupnosti Veliko Ubeljsko živi približno 250

ljudi. Najbolj ponosni so na tradicionalno prireditev Krompirjeva noč, znano po vsej Sloveniji. Letos je bila že 40. po vrsti, v prostovoljnem delu pa poveže veliko prebivalcev KS. Vanjo poleg Velikega sodijo še Malo Ubelsko, Strane in Brezje.

Kot je še povedala **predsednica Mateja Poljšak**, najbolj nestrpno pričakujejo (sicer obljubljeni) skorajšnjo ureditev vodovoda za vasi Veliko in Malo Ubelsko, nezadovoljni pa so tudi zaradi neurejene kanalizacije in izjemno slabega stanja ceste v Strane. »Reševanje teh težav bo naša prioriteta tudi v prihodnje,« je še zatrdila. »Trenutno poteka sanacija dela potoka na Velikem Ubelskem, uredili smo tudi del poljskih poti.« Po besedah Poljšakove jim je v sodelovanju z Občino Postojna uspelo urediti tudi otroški igrišči v Stranah in na Velikem Ubelskem.

KS PLANINA: veliki načrti v turizmu

»Planina postaja privlačen kraj za mlade družine, vse več je tudi priseljencev,« ugotavlja **članica sveta KS Mirjam Žnidaršič**. Okoli 800 krajanov – okoli 160 je mlajših od 18 let – je z razvojem skupnosti, v katero sodi še naselje Liplje, zadovoljnih.

Občina Postojna je na pobudo krajevne skupnosti v zadnjih štirih letih dokončala prenovo podružnične šole, obnovila cestišče regionalne ceste s podhodom, uredila krožišče in prehod za pešce v Doljni Planini, asfaltirala dovozne poti v naselju ob cesti Planina–Lohača, sanirala poljsko pot »mimo Platov« in popravila streho na Ravbarjevem stolpu, nova pridobitev pa je tudi poligon Pump-track. Krajane je razveselila še sanacija ceste Planina–Unec, financirala jo je Direkcija za ceste.

Iz proračuna KS Planina in s sredstvi, ki so jih preko razpisa pridobili

za obnovo kulturne dediščine, so financirali sanacijo glavne dovozne poti na pokopališče in v celoti obnovili pokopališki zid. V skladu z zahtevami Zavoda za varstvo kulturne dediščine so obnovili tudi kapelico v Doljni Planini. Uredili so še nove prostore za potrebe KS v podružnični šoli, odsek vaše ceste v Griču in odvodnjavanje v Gornjem koncu, pri Malenskem mostu in še na nekaterih drugih odsekih. Še posebej obsežno je bilo letos popravilo poljskih poti po Planinskem polju, med opravljenimi dela pa štejejo tudi sanacijo vodnjaka ob spomeniku padlim borcem.

Kot najpomembnejše prihodnje izzive navaja Žnidaršičeva ureditev pločnika za pešce med Gornjo in Doljno Planino, asfaltiranje poti po robu polja med gradom Haasberg in Malni, dodatno parkirišče pri pokopališču, sanacijo vseh treh mostov ter sanacijo poškodovanih vaških cest in peskokopa. V novem naselju Lepena čakajo na komunalno ureditev, v Doljni Planini pa na otroško igrišče. Uredili bi radi tudi zemljišče ob cesti pri podružnični šoli. »Načrtujemo razstavni kozolček za staro gasilno brizgalno, postavili pa bomo tudi turistične table in uredili postajališče za avtodome ali avtobuse, ki pripeljejo obiskovalce v Planinsko jamo,« niza ideje Mirjam Žnidaršič. Med neuresničenimi načrti so za zdaj še prometno–turistična ureditev okolice Ravbarjevega stolpa in jame.

Izgradnja kanalizacijskega omrežja in čistilne naprave naj bi se začela po zagotovilih Občine prihodnje leto. »Upamo, da bodo obenem sanirali vsaj nekatere ceste,« pravi Žnidaršičeva, razočarana, da se obnova Laškega mostu kljub obljubam letos ni začela. Svet KS Planina se je z izjemo enega člana odločil za ponovno kandidacijo na novembrskih volitvah.

Prebivalci na Gradu Prestranek nimajo dostopa po javni cesti.

KS PRESTRANEK: še več poudarka na prometni varnosti

Krajevna skupnost Prestranek, kamor po novem spadata le še naselji Koče in Žeje, je po številu prebivalcev (1560) druga največja v občini. V zadnjih 15 letih se je njihovo število povečalo skoraj za 150. »Gradijo se nove in obnavljajo stare stanovanjske hiše,« ugotavlja **predsednica Magda Jakin Černe** in od letos prepušča mandat svojemu nasledniku. Kot je povedala, se je napolnila Obrtna cona na Prestranku, počasi se razvija tudi območje obrtno-industrijske cone.

Krajani največkrat opozarjajo na probleme z infrastrukturo in na prometno varnost, zlasti na gost promet na regionalni cesti Postojna–Pivka. »Poleg dolgoročne rešitve z obvoznico ali avtocesto je nujna ureditev krožišča na Prestranku,« opozarja Jakinova. Ne predstavlja si ceste brez novih pridobitev – pločnika od Rakitnika do konca Prestranka, javne razsvetljave, novih prehodov za pešce, pa tudi saniranega mostu čez Pivko. Kot zatrjuje, bo treba urediti še dodatne prehode in umakniti težak tovorni promet z ozkih ulic Prestranka.

Kot navaja predsednica, je velik problem umirjanje prometa v vasi Koče, nekatere makadamske in skoraj neprevozne ceste pa čakajo na izgradnjo kanalizacije ali ureditev lastniških razmerij. Še posebej izpostavlja problem prebivalcev na Gradu Prestranek, saj nimajo dostopa po javni cesti. Z gradnjo kanalizacijskega, vodovodnega in drugih infrastrukturnih sistemov se namreč hkrati urejajo tudi javna razsvetljava, pločniki in ceste. »Dela so zaključena v Grobiščah, skoraj tudi v Rakitniku, deloma v Matenji vasi in na Prestranku. Občinska investicija se bo nadaljevala tudi v naslednjem mandatu, napoveduje Jakinova. Med velike pridobitve šteje tudi odprtje lekarnе na Prestranku in energetska sanacijo ter prenovo telovadnice Osnovne šole Prestranek.

Velik del lastnih sredstev je KS Prestranek porabila za urejanje poljskih poti in javnih prostorov, na primer okolice spomenika NOB na Prestranku in cerkve v Rakitniku. V sodelovanju z Občino so uredili igrišče v Kočah in igrišče ob šoli na Prestranku ter dogradili dostopne poti na pokopališču v Štivanu.

KS ŠTIVAN: letos na svoje

Vasi Matenja vas, Grobišče in Rakitnik so se ob koncu junija letos na pobudo krajanov odcepile od KS Prestranek in se združile v novo KS Štivan. Pobudniki so potezo utemeljili z dejstvom, da omenjene vaše skupnosti »predstavljajo celovito, zaokroženo enoto prebivalcev, katero odlikujejo izjemna družbena povezanost, bogato kulturno življenje in zgodovinska tradicija. Vse tri vasi povezuje zaselek Štivan, katerega bogata zgodovina je v ponos vsem krajanom.« Kot so še zatrdili, bodo prebivalci v novi skupnosti lažje in učinkoviteje reševali svoje težave.

KS STUDENO: spomeniško varstvo ovira razvoj

Po zadnjih razpoložljivih podatkih živi v vseh treh vaseh KS Studeno – v Studenem, Strmci in Lohači – skupaj okoli 400 prebivalcev. »Veliko hiš je žal praznih, Zavod za spomeniško varstvo pa ne dovoljuje niti novih gradenj v Strmci in delno v Studenem,« obžaluje **predsednik Dominik Žele**. Poseljena njivska kulturna krajina z ohranjeno parcelacijo in z zgodovinskim modelom obcestne poselitve iz 12. stoletja je namreč zaščitena. To meče po Želetovem mnenju slabo luč na celotno podobo vasi. »Na ta način se omejuje tudi razvoj obeh vasi in obstoj naslednjih generacij,« je prepričan.

Novogradnje v Strmci niso dovoljene zaradi spomeniškega varstva.

Podružnična šola v Hruševju se sooča s prostorsko stisko.

Žele letos sicer zaključuje svoje predsedovanje, a je vendarle zadovoljen z nekaterimi izpeljanimi projekti. Kot je povedal, sta bila v celoti obnovljena pokopališče in okolica cerkve v Studnem, cesta do parkirišča pod Lovrencem je dobila asfaltno prevleko, Kulturni dom, kjer so uredili tudi ogrevanje, pa novo fasado. Uredili so tudi okolico spomenika padlim borcem v Strmci.

Vaščani pa žal še vedno čakajo na ureditev kanalizacije in meteoritnih voda ter popravilo cest. »Cesta skozi Studeno in naprej proti Strmci je vzdrževana neustrezno, poleg lukenj in neurejenih bankin ovirajo promet tudi polomljeni in zamašeni meteoritni jaški,« se pritožuje Žele.

KS LANDOL: največji problem je birokracija

Najmanjša KS v občini, Landol, šteje 160 prebivalcev. Kot opazja **predsednica Valentina Sever**, se povečuje število mladih. Severjeva zaključuje svoj mandat; med večje projekte zadnjih let šteje ureditev parkirišča ob Domu krajanov ter obnovo zidu ob pokopališču in vaških vodnjakov. Asfaltirali so tudi vaške ceste in uredili poljske poti. V naslednjem obdobju bo treba nadaljevati obnovo Doma krajanov. Največ težav predstavlja lokalni skupnosti (po besedah predsednice) birokracija. »Zaradi javnega naročanja ne moremo izpeljati vseh načrtovanih del, čeprav so sredstva na voljo,« pravi in opozarja tudi na neuskklajenost državnih organov, na primer ARSA, s prakso v naravi.

KS SLAVINA: rešili dva prometna problema, tretji ostaja

Po dveh mandatih se poslavlja tudi **predsednik KS Slavina Janko Boštjančič**, zadovoljen z izpeljanimi projekti. »V zadnjem obdobju smo uspeli v Slavini rešiti dva pomembna problema, asfaltirali smo cesti na južnem in zahodnem koncu vasi.« Med večjimi investicijami iz-

postavlja še obnovo strehe na kulturnem domu.

Med projekti, ki se že vrsto let odmikajo, pa je razširitev ceste med Slavino in Kočami. »To je ključna cestna komunikacija za našo vas,« opozarja Boštjančič. Čeprav so na Občini obljubili parcelacijo, ki bo podlaga za nadaljnje korake, se boji, da iz tega ne bo nič.

KS HRUŠEVJE: stara šola je dotrajana in premajhna

Nekaj manj kot 500 ljudi živi v KS Hruševje, a še vedno nimajo povsod urejenega kanalizacijskega in vodovodnega sistema. »Obstoječa čistilna naprava ne deluje tako, kot bi morala. Zanima nas tudi, kdaj bodo nanjo priključene vse vasi. Če bodo morali krajanji sami financirati izgradnje lastnih čistilnih naprav, bo investicija večja kot v mestu ali tam, kjer imajo skupno čistilno napravo. Če se za to ne bodo odločili, pa bodo plačevali kazni,« je nejevoljen **predsednik KS Tomaž Dolenc**, ker ne vidi rešitve tega problema. Poleg Hruševja so v KS združene še vasi Mala Brda, Velika Brda, Rakulik, Sajevče in Slavinje.

Težav je še več, od dotrajane in za 108 učencev premajhne stare osnovne šole do vaške hiše s puščajočo streho. Krajanji pogrešajo tudi protihrupne ograje ob avtocesti in pomoč pri obnavljanju lokalnih cest, ki so v zelo slabem stanju. Vseeno pa Dolenc pozdravlja dve pomembni pridobitvi – nov gasilski dom v Hruševju ter preplastitev cest v Velikih Brdih in na relaciji Hruševje–Sajevče.

KS RAZDRTO: Dars nima posluha

V KS Razdrto živi okoli 170 ljudi. Ti imajo kljub moteči bližnji avtocesti dobre pogoje za kakovostno življenje. Vodstvo – **predseduje** mu **Boštjan Blažek** – je v zadnjih štirih letih poskrbelo za številne investicije,

med katerimi velja omeniti nove sanitarije za večnamensko dvorano in gasilski dom, novo fasado in druga nujna dela na mrliški vežici, celovito sanacijo gasilskega doma in ureditev parkirišč ob njem kot tudi hortikulturno ureditev spomenika padlim borcem. Posodobili so še tehnično opremo v večnamenski dvorani in nakupili dodatno opremo. Pomembni investiciji sta še nakup in montaža sistema mikrofiltracije pitne vode v vodohranu ter postavitve nadzornega sistema nad vodovodnim sistemom.

Predvsem starejšim krajanom otežuje življenje pomanjkljiva oskrba, saj v vasi ni trgovine z živili. »Problem je tudi vse bolj obremenjena avtocesta, Dars pa žal nima posluha za zahteve krajanov po postavitvi protihrupnih ograj,« je razočaran Blažek. Ta se bo potegoval tudi za naslednji mandat predsednika KS Razdrto.

KS POSTOJNA: na prometnem področju bo še veliko dela

Največja KS v občini obsega poleg mesta Postojna vasi Stara vas, Veliki Otok in Zagon; v njej živi skupaj okoli 8500 prebivalcev. V zadnjih štirih letih je bilo po besedah **predsednika Marjana Nagode**ta uresničenih veliko projektov. Največ dela je bilo z urejanjem prometne infrastrukture: uredili so dostop na pločnike in grbine na Rožni in Volaričevi ulici ter dostop na pločnike na Cankarjevi, Prešernovi, Tržaški, Ljubljanski, Vojkovi cesti, Cesti na Kremenco in Cesti v Staro vas, sanirali pločnik na Cesti na Kremenco in križišče Jeršice–Javorniška cesta, preplastili del cestišča Javorniške ceste, sofinancirali preplastitev in ureditev Vojkove ulice, sanirali pešpot oz. stopnišče proti železniški postaji, uredili peš prehoda med Erazmovo in Rožno ulico ter pločnik na Tržaški cesti, sanirali del pločnika na Jamski cesti ter izdelali geodetske izmere za razširitev cestišča v Stari vasi.

Prenovo sta dočakala fasada podružnične cerkve svetega Daniela v Zalogu in zvonik cerkve svete Katarine v Velikem Otoku, obnovili pa so tudi obeležja NOB. V Velikem Otoku imajo novo športno igrišče, ob brunarici in balinišču v Stari vasi pa nove sanitarije. Po mestu so postavili nove litoželezne klopi in koše za smeti.

Med opravljena dela v KS Postojna štejejo tudi ureditev otroških igrišč po mestu in športnega igrišča v Velikem Otoku, podpornih zidov v Zagonu, ekološkega otoka v Stari vasi

ter zasaditev žive meje in ureditev javne razsvetljave na pokopališču v Postojni. Poskrbeli so za poljske poti po vaseh ter z zelenimi in s cvetličnimi zasaditvami polepšali mesto in vasi. Na pobudo Krajevne skupnosti je končno dobil spominsko ploščo na rojstni hiši domačin, skladatelj Alojz Srebotnjak.

Med prioritetami za prihodnje obdobje našteva Nagode urejanje prometa na preobremenjeni Kosovelovi cesti ter ureditev dodatnih kolesarskih poti po mestu in vaseh. »Treba je poskrbeti tudi za logistiko prometa na lokalnih cestah v času turistične sezone in ob nepredvidenih dogodkih, ko se promet z avtoceste preusmeri na lokalne ceste,« opozarja predsednik, ki bi rad ostal na čelu vodstva KS.

Nujno bo treba urediti tudi pločnik in prehode pri Postojnski jami oziroma na relaciji Postojna–Veliki Otok, v tej vasi pa poskrbeti tudi za prehod za pešce in razširiti cestišče na ovinku. »Tam je srečevanje avtobusov in tovornjakov nevarno, zato bo treba podreti stavbo, ki jo je s tem namenom odkupila Občina Postojna,« pojasnjuje Nagode. Načrtov mu ne manjka.

»Gasilec je treba zagotoviti varen dostop od novega Gasilsko–reševalnega centra do Titove ceste in varen izvoz iz Zaloga na Reško cesto,« še našteva in ne pozabi na Notranjsko ulico v Postojni, saj jo je treba komunalno urediti. Med načrti za naslednje obdobje so še: kanalizacija v Zagonu, razrešitev prometne situacije v Stari vasi in oživitvev Tržaške ceste.

KS OREHEK: grad je sramota za občino

Predsednica KS Orehek Tina Klanjšek je izpostavila največji problem njihove vasi – propadajoči Grad Orehek. »Občina je lastnica in nanjo bomo pritiskali, da poskrbi za ta pomemben objekt kulturne dediščine, predvsem popravilo strehe,« je napovedala. Spomnila je še, da v vasi še vedno nimajo kanalizacije, drugih občinskih projektov pa po njenih besedah tudi ni na vidiku. Več Klanjškova pred bližajočimi se lokalnimi volitvami ni želela povedati.

KS HRAŠČE

Odgovora **predsednika KS Hrašče Iztoka Vebra** do zaključka redakcije nismo prejeli.

Besedilo: Mateja Jordan; fotografije: Tomaž Penko, Matej Škrj.

Igor Marentič se je s sorodniki in podporniki veselil zmage v prvem krogu.

Igor Marentič bo vodil občino tudi naslednja štiri leta

Dobrih 5000 občanov, ki so se 18. novembra udeležili volitev v občini Postojna, je s svojim glasom izreklo zaupanje Igorju Marentiču. Dosedanji župan je z dobrimi 68 odstotki prepričljivo zmagal že v prvem krogu, in bo vodil postojnsko občino tudi v novem mandatu. Karte so se močno premešale v občinskem svetu, saj bo imela Lista Mi znamo v novem sestavu kar sedem mandatov, pet strank oziroma list pa ni zbralo dovolj glasov niti za en mandat. Tako med svetniki ne bo nekaterih imen, ki so vrsto let soustvarjala lokalno samoupravo.

Po neuradnih podatkih, zbranih do ponedeljka, 19. novembra, do 15. ure, se je v postojnski občini udeležilo volitev 57,02 % volilnih upravičencev, kar je precej nad republiškim povprečjem (50,72 %). Igorju Marentiču je svoj glas namenilo 5003 oziroma 68,47 % občanov, ki so se udeležili volitev. 1891 občanov oz. 25,88 % volilnih udeležencev je s svojim glasom izrazilo željo, da Jernej Verbič ponovno prevzame vodenje občine. Dr. Boštjan Bizjak je prejel 4,27 % glasov (zanj je glasovalo 312 občanov). Največji poraženec volitev je bil Stanko Markovčič. Svoj glas mu je namenil 101 občan oz. 1,38 % udeležencev nedeljskih volitev. Igor Marentič je bil z rezultatom zelo zadovoljen, prav tako njegovi podporniki. Tako visokega rezultata ni pričakoval, čeprav se je po tistem nadejal zmage v prvem krogu.

Volitve v postojnski občini so nedvomno prinesle tudi pomembno sporočilo o pomenu dostojne volilne kampanje. Izrazito visoka podpora dosedanjemu županu Igorju Marentiču je na eni strani izraz zaupanja in vrednotenja njegovega opravljenega dela, na drugi pa pripoznanja povezovalnega in strpnega dialoga ter kulture sobivanja. Marsikaterega občana

V spomin na tajno skladišče orožja

V Malem Otoku se je 25. oktobra z odkritjem spominskega obeležja hkrati odkril tudi pomenljiv delček novejšje zgodovine, ki je marsikdo sploh ni poznal. Celotni mnogi sosedje in vaščani doslej niso nič vedeli o tem, kaj se je dogajalo v njihovi vasi v hiši številka 22 (Pri Beziakovih) pred 28 leti. To je domača hiša Vide Stegel, v letih 1990 in 1991 mesto pogumnega in tveganega domoljubnega delovanja, saj je bila tajno skladišče orožja milice, razstreliva in ostale opreme, namenjene za osamosvojitve Slovenije.

Društvo veteranov SEVER za Primorsko in Notranjsko je odkrilo spominsko obeležje v spomin na tajno skladišče orožja policije. S tem simbolnim dejanjem so se zahvalili Vidi Stegel in njeni družini, saj je z izrednim pogumom, brez razmišljanja sprejela v hrambo orožje v takrat težkih in nevarnih časih, ko se je tlakovala pot samostojni državi Sloveniji.

Na slavnostnem dogodku sta navzoče z nagovorom pozdravila župan občine Postojna Igor Marentič in vodja službe generalnega direktorja policije Tomaž Pečjak. Slavnostni govornik je bil Fabio Steffe, predsednik Društva veteranov SEVER za Primorsko in Notranjsko. Osvetlil je takratne dogodke in izpostavil narodovo enotnost v tistih prelomnih časih. Z Vido Stegel in njeno hčerko Ido so skupaj slavnostno odkrili spominsko ploščo.

je prav na zadnji dan kampanje vznemiril letak, s katerim so SDS - Slovenska demokratična stranka, NNV - Ni nam vseeno in Skupaj - lokalna lista poskušali diskreditirati Igorja Marentiča. Odgovor občanov na tovrstno kampanjo najbolje odraža rezultat volitev.

Krepko se je premešala sestava občinskega sveta občine Postojna. V postojnski občini je za mesta v občinskem svetu kandidiralo petnajst list oziroma strank. Volivci so zaupanje izrazili desetim, ki bodo v prihodnjih štirih letih imeli mesto v najvišjem organu odločanja na občinski ravni. Lista Mi znamo, ki je v preteklem mandatu imela štiri občinske svetnike, jih bo v novem sklicu imela sedem, saj je prejela 23,79% glasov. SDS – Slovenski demokratični stranki pripadajo za 13,94 % glasov štiri mandati (v preteklem sklicu je imela tri). Listo KS Poper, za podeželje in mesto (12,02 %) bodo zastopali trije občinski svetniki. Pred štirimi leti je na volitvah nastopila združena s Skupaj in dobila štiri mandate. Tokrat je Skupaj, lokalna lista nastopila samostojno, a ni zbrala dovolj glasov niti za en mandat. Listi za mlade (9,47 %) in TeK za napredek (8,55 %) pripadata (tako kot v preteklem sklicu) po dva mandata. Po enega predstavnika bodo imeli v občinskem svetu SD – Socialni demokrati (4,69 %), Levica (4,66 %), SMC – Stranka modernega centra (4,38), NSi – Nova Slovenija – krščanski demokrati (4,33 %) in DESUS – Demokratična stranka upokojujencev Slovenije (3,55 %).

Brez mandata so ostali SLS – Slovenska ljudska stranka (2,82 %), SKUPAJ – lokalna lista (2,16 %), Stranka Alenke Bratušek (2,06 %), NNV (1,84 %) in Zeleni Slovenije (1,75 %).

In kdo bo v naslednjih štirih letih sedel v občinskem svetu? Stanko Markovčič (DeSUS), Andrej Smerdu (NSi), Marjan Nagode (SMC), Tina Žigon (Levica), Goran Blaško (SD), Tea Konrad in Anita Knez (TeK za napredek), Samo Vesel in Ula Tomaduz (Lista za mlade), Zvonko Černač, Tamara Bizjak, Pavel Švara in Viktorija Kukanja (SDS), Tina Klanjšek, Andrej Poljšak in Jožica Kobal (Lista KS Poper, za podeželje in mesto) ter Tanja Dekleva, Andrej Berginc, Nataša Režek Donev, Robert Pavšič, Miljana Knafelc, Oskar Komac in Helena Ana Drewry (Mi znamo). Andrej Smerdu in Anita Knez sta v občinski svet prišla po zaslugi preferenčnih glasov.

Istočasno so potekale tudi volitve v svete petnajstih krajevnih skupnosti v občini Postojna; prvič tudi v novoustanovljeni Krajevni skupnosti Štivan – ta povezuje vasi Matenja vas, Rakitnik in Grobišče. Neposredno izvoljen odbor vsake krajevne skupnosti bo med člani izvolil predsednika, tajnika in blagajnika.

Vsem izvoljenim predstavnikom čestitamo in želimo pri delu v novem mandatu veliko uspeha.

Besedilo: Ester Fidel; fotografija: Valter Leban

Odkritje spominske plošče v Malem Otoku št. 22 je bilo znak zahvale Vidi Stegel za pogumno dejanje pred začetkom osamosvojitvene vojne.

Slovesnega dogodka so se udeležili ugledni gostje – predstavniki Ministrstva za notranje zadeve, predstavniki PU Koper, številni predstavniki domoljubnih in veteranskih društev, veterani Društva SEVER, svojci in domačini. Za popestritev programa (povezovala ga je Ksenja Lapanja) sta poskrbela Kvintet orkestra slovenske policije in otroški pevski zbor Osnovne šole Miroslava Vilharja Postojna.

Besedilo: Polona Škodič; fotografija: arhiv društva.

Slovesno mašo ob praznovanju župnijskega zavetnika sv. Martina je ob somaševanju gostujočih duhovnikov vodil koprski škof dr. Jurij Bizjak. Ob zaključku sta škof in postojnski župan Igor Marentič v dar prejela sveže natisnjeno knjigo.

700-letni jubilej sklenili z izdajo knjige

Župnija Hrenovice je med lanskim in letošnjim novembrom z nizom različnih prireditev obeležila visok 700-letni jubilej. Trudili so se – tako kot je ob lanskoletni novembrski slovesni sveti maši, ki je uvedla praznovanja, naglasil župnik Vinko Lapajne – »da bi celotno dogajanje v tem jubilejnem letu poživilo in obogatilo versko, duhovno in kulturno življenje« v župniji. Že takrat so napovedali tudi izdajo Zgodovine hrenoviške župnije, monumentalnega dela, ki ga je med letoma 1920 in 1935 napisal nekdanji hrenoviški kaplan Franc Rupnik (1890–1947).

Obsežno besedilo (pisanje je Rupnik zaključil leta 1935 v Novakih pri Cerknem) je vse do letos ostalo v tipkopisu. Pobuda za izdajo knjige (tako je zapisal gospod Lapajne v uvodnem posvetilu) je tlela že dolgo, obudili

pa so jo ob praznovanju 700-letnice, pri čemer so se oprli na letnico, ki jo navaja Franc Rupnik, češ da se župnija prvič omenja v pisnih virih leta 1318. Vendar je še veliko starejša; tako namreč ugotavlja umetnostni

zgodovinar dr. Janez Höfler, velik poznavalec cerkvene zgodovine in umetnosti. Kot pražupnija naj bi bila ustanovljena že v drugi polovici 10. stoletja.

Najbolj zaslužni pri knjižni izdaji Rupnikovega dela – domačina **dr. Leon Debevec** kot urednik knjige in lektorica **dr. Andreja Žele** ter njen oblikovalec arhitekt **dr. Martin Kavčič** (širši slovenski javnosti poznan tudi kot vodja uspešne prenove Aljaževega stolpa) in domači župnik gospod **Vinko Lapajne** – so jo zares številnim občinstvu, zbranim v vhodni avli župnišča, predstavili v petek, 9. novembra. Pred predstavitvijo je gospod Lapajne daroval mašo za nekdanjega kaplana. Leon Debevec je poudaril, da z izdajo knjige »po dolgih letih izpolnjujejo simbolni in moralni dolg do avtorja«, saj je ta na podlagi proučevanja obsežnega arhivskega gradiva in literature, ki mu je bila na voljo, opravil zares temeljito delo. Knjiga v enajstih poglavjih predstavlja vsebine »iz davnih časov« – upravno, sodno in politično zgodovino obravnavanega območja, dotakne se gospodarstva in razvoja šolstva, največji del pa je posvečen prav zgodovini župnije, verskemu življenju, cerkvam in dušnim pastir-

jem ter matičnim knjigam. Rupnikov rokopis ni opremljen s slikovnim gradivom, se je pa urednik »v želji, približati se današnjemu bralcu«, odločil, da delo opremi tudi s tovrstnim gradivom s preloma 19. v 20. stoletje. Fotografije so prispevali številni farani, nekatere pa tudi Notranjski muzej Postojna. Podobno je urednik ravnal z opombami: Rupnik jih navaja med samim besedilom, v tiskani izdaji pa jih zaradi večje preglednosti najdemo pod črto. »Delo je pisano v lepi slovenščini iz prvih desetletij 20. stoletja, zato so namerno ohranjeni vse besedje in tudi besedne oblike, ki danes sicer ne sodijo več v pravopis sodobne knjižne slovenščine, v tem besedilu pa prispevajo k živosti zanimive pripovedi o naših krajih in ljudeh,« je poudarila Andreja Žele in dodala, da je Rupnikova pripoved zaradi tega še žlahtnejša, knjigi »pa dodaja tisto prepotrebno patino, da se lahko vsaj malo živimo tudi v čas nastajanja tega dela.« To po besedah urednika ni le dokaz avtorjevega talenta, ampak je »tudi odraz klene slovenske pismenosti iz začetka 20. stoletja«. Izšlo je v založbi Ognjišča ob sodelovanju Župnije Hrenovice.

Besedilo: Alenka Čuk, fotografija: Foto Atelje Postojna.

Poklon Postojnski jami

V četrtek, 14. novembra, je družba Postojnska jama ob 200-letnici odkritja notranjih delov Postojnske jame organizirala svečano prireditev. Slavila se je lepota Postojnske jame. Tokrat je zasijala v prav posebnem sijaju in bleščavi – jami so se poklonili vrhunski umetniki, raziskovalci in znanstveniki. Poseben poklon ji je namenil tudi svetovno uveljavljen slovenski pisatelj Drago Jančar z liričnim besedilom. To se je globoko dotaknilo prav vsakega, saj je z njim predstavil jama in njenih 200 let zgodovine od odkritja na zelo intimen in vsebinsko dovršen način.

Častni pokrovitelj slovesnosti je bil **predsednik Republike Slovenije Borut Pahor**. Svečan program je dosegel vrhunec z nastopom **Mattea Bocellija**. V koncertni dvorani Postojnske jame, globoko pod površjem, je navdušil z znamenitim Carusom. »Počaščen sem, da lahko nastopam v tako izjemnem ambientu Postojnske jame, v katero se preprosto zaljubiš,« je povedal **Matteo Bocelli**, vzhajajoča zvezda. Ta je zasedel vrhove svetovnih glasbenih lestvic v začetku jeseni v duetu s svojim očetom, bolj znanim glasbenikom Andreajem Bocelijem. Svoj solo nastop na slovesnosti v Postojnski jami je zaključil še s skladbo Can't help falling in love v duetu s slovensko **operno divo Nuško Drašček**. Znameniti 6-sekundni odmev, ki se ustvarja v jami ob petju, je izreden izziv za še tako vrhunske pevce; petje je težko, učinek pa naravnost magičen in veličasten. V Slovenijo je prišel Matteo Bocelli na posebno povabilo uprave, saj ta želi ohranjati tradicijo nastopov vrhunskih mednarodnih umetnikov. Pred 90

Veličastni spektakel ob 200-letnici odkritja najlepših delov Postojnske jame.

leti je to tradicijo odprl sloviti dirigent milanske Scale **Pietro Mascagni**.

V slavnostnem nagovoru je **predsednik Republike Slovenije Borut Pahor** Postojnsko jama primerjal s skrivnostjo, privarčevano za tiste, ki jih zanima pravljica narave. Svoje misli je sklenil z znanim citatom Antoineta de Saint-Exupéryja »Bistvo je očem nevidno!«

Predsednik upravnega odbora Postojnska jama Marjan Batagelj je na največjo in zanj najlepšo turistično jama v Evropi pogledal z drugačne

perspektive: »Postojnska jama se je v zadnjih 200 letih nahajala v kar petih različnih državah, od Avstrije in Avstro-Ogrske, Italije, kratek čas Nemčije, do Jugoslavije in končno Slovenije. Preživela je razne državne ureditve in politične sisteme. Države so se menjale, za jama pa je bilo pomembno, kako so vsakokratni upravitelji skrbeli zanjo. Poslanstvo vseh nas, ki danes skrbimo zanjo, je, da to delamo trajnostno. Cilj je, da jo našim zamcem zapustimo v boljšem stanju, kot smo jo dobili.« Skrb za Postojnsko jama je orisal s prispodobno Damoklejevega meča in opomnil, da se kot upravitelj neprestano zaveda odgovornosti, ki ji je ves čas izpostavljen. Ne nazadnje ga na to ob vsakem obisku jame opomni tudi kapniška skulptura v obliki Damoklejevega meča; ob tej priložnosti je bila prvič v 200-letni zgodovini posebej razsvetljena. Zaključil je z državotvorno mislijo – željo, da bi bila Postojnski jami Slovenija tudi njena zadnja država, v kateri domuje.

Slavnostni program so sooblikovali še **Slovenski oktet, Komorni godalni orkester Slovenske Filharmonije, Uliana Dorofeeva, Ljoba Jenče, Boštjan Dermol, Plesna skupina Artifex, Robert Korošec, Tjaša Železnik, Miha Vodičar in drugi plesalci, Eva Petrič** in voditeljica **Bernarda Žarn**.

Po svečanem obeleženju spomina na veliki dogodek, ko je preprost svetilničar Luka Čeč 14. aprila 1818 odkril najlepše dele Postojnske jame, se praznično leto ob njegovi 200-letnici v Postojnski jami počasi zaključuje. Konec decembra se obeta nov spektakel z našimi tradicionalnimi **Živimi jalslicami v Postojnski jami**.

Besedilo in fotografija: Postojnska jama, d. d.

Center za krepitev zdravja so simbolično predali namenu pivški župan Robert Smrdelj, vodja CKZ Ana Žužek Barle, direktorica Zdravstvenega doma Postojna Irena Vatovec in postojnski župan Igor Marentič.

Programi po meri vsakega posameznika

Center za krepitev zdravja (CKZ) združuje vrsto preventivnih in povezovalnih vsebin za 22 tisoč občanov Pivke in Postojne. Vsi programi, ki jih bo v sklopu 522 tisoč evrov vrednega evropskega projekta do konca prihodnjega leta brezplačno ponujal Zdravstveni dom Franca Ambrožiča Postojna, so nadgradnja prejšnjih, nekaj pa je popolnoma novih. Prostore centra v 1. nadstropju ustanove so obnovili in zaposlili devet strokovnjakinj z različnih področij. Mlada in zagnana ekipa je z delom začela spomladi in že ve, na katerih področjih bo imela največ dela.

»V Zdravstvenem domu smo ljudem na področju preventive že dolgo želeli ponuditi največ, kar znamo,« je ob odprtju prostorov 14. novembra povedala **direktorica, prim. Irena Vatovec**, a je vedno naletela na gluha ušesa in odgovor »jutri«. V sklopu evropskega projekta »Nadgradnja in razvoj preventivnih programov ter

njihovo izvajanje v primarnem zdravstvenem varstvu in lokalnih skupnostih« pa je skupaj s sodelavci dobila priložnost, da ljudem ponudi roko in se jim približa že danes. V sklopu CKZ tako pomagajo občanom pri zdravem hujšanju in prehranjevanju, izbiri rekreacije, spoprijemanju s stresom, tesnobo in z depresijo ter pri učenju tehnik sproščanja. »Vsakdo lahko najde pravi program za prvi korak k zdravju in pomoč ekipe strokovnjakov, ki bo oblikovala program po meri vsakega posameznika,« je prepričana Vatovčeva.

Kot je povedala **vodja CKZ Ana Žužek Barle**, pomeni oblikovanje centra nov koncept dela. »Naš glavni cilj je aktiven pristop k uporabnikom v njihovem okolju – tam, kjer so doma, kjer delujejo, kjer se počutijo varne. Patronažne sestre jih bodo recimo pričakale v krajevnih skupnostih – v delovnem okolju, v vrtcih, šolah ... Ljudi, ki težko pridejo do nas, bomo obiskali na domu, s pomočjo mediatorjev in prevajalcev bomo vključili tudi marginalne skupine. Lahko se bomo prilagodili vsakemu posamezniku, tako glede obravnave kot glede urnika.«

Direktorica je ponosna na ekipo, ki jo odlikujejo strokovnost, zagnanost, pozitivna naravnost, mladost in na drugi strani izkušnost. Sestavlja jo **psihologinja Polona Štrancar, dipl. medicinska sestra v patronažnem varstvu Larisa Hreščak, pediatrija Mirjam Grmek, kineziologinja Tjaša Savkovič, fizioterapevtka Katarina Fon, dipl. medicinska sestra Marija Bergoč, dipl. medicinska sestra v zobozdravstveni vzgoji Sintija Počkaj in dipl. medicinska sestra v zdravstveni vzgoji Sindi Lisjak.**

Posebna pozornost bo v centru po besedah vodje namenjena družinski obravnavi debelosti. »V šoli zdravega hujšanja želimo, da cela družina sprejme koncept zdravega načina življenja, kar ni enostavno. Zato smo tukaj, da dvignemo motivacijo in pomagamo.« V program bodo na podlagi rezultatov sistematskih pregledov s privolitvijo staršev vključili otroke s previsoko telesno težo z vseh petih osnovnih šol v obeh občinah.

V pol leta delovanja centra je bilo največ zanimanja za psihoedukativne delavnice in individualne psihološke obravnave. »Te teme so še vedno tabu. Tukaj se ljudje lažje odprejo, strokovnjaki pa težave prepoznajo in jih pomagajo reševati,« ugotavlja Ana Žužek Barle. Zelo aktualni so tudi programi zdrave prehrane, zdrav življenjski slog in šola zdravega hujšanja. Z novim konceptom priprave na porod in starševstvo pa v sodelovanju z bolnišnico uspešno vključujejo tudi povsem nove vsebine. »Nosečnicam poleg vseh strokovnih vsebin ponujamo tudi možnost brezplačne vadbe »fit v nosečnosti«. Pod vodstvom kineziologinje vsaka nosečnica poskrbi za kondicijo in s tem za svoje počutje in svojega otroka.« Veliko povpraševanja je tudi za programe promocije zdravja na delovnem mestu, saj se po besedah vodje CKZ vse več vodilnih že zaveda pomena zdravja za uspeh podjetja.

Besedilo: Mateja Jordan; fotografija: Foto Atelje Postojne.

Več prostora za športnike

Vse več rekreativnih športnikov in več desetletij star objekt sta bila glavna razloga za prenovo postojnskega športnega parka. Po treh letih je bila končana tudi investicija, s katero je Občina Postojna ob finančni pomoči Fundacije za šport uredila nogometne površine pri vojašnici. Slovesnega odprtja so ob županu Igorju Marentiču udeležili še predsednik športne zveze Postojna Marjan Nagode, predsednik Fundacije za šport Aleš Remih, prvi podpredsednik Olimpijskega komiteja Slovenije mag. Janez Sodražnik in predsednik Nogometne zveze Slovenije Radenko Mijatović.

Postojna premore številne športne klube, ti pa potrebujejo prostore za treninge. Stavba športnega parka, ki je imela samo eno etažo, je tako resnično potrebovala prenovo. Neizkoriščen strešni prostor obstoječe stavbe so predelali v **nadzidek z garderobami in s pisarnami**; slednje bo kmalu napolnila postojnska športna zveza. Velik doprinos predstavlja **večnamenska športna dvorana**. Dopoldne jo uporabljajo upokojeanci, popoldne potekajo tam športni treningi in druge vsebine zunanjih ponudnikov. Gradbenih del je bila deležna tudi obstoječa pritlična etaža.

V Postojni sta aktivna kar dva nogometna kluba, NK Proteus Postojna in po letošnji pripojitvi nastali NK Ankarani-Postojna. Treningi bodo po novem olajšani, saj so nogometnašema uredili površine ob vojašnici. Poskrbeli so za sistem zalivanja in uredili zelenico. Malo **nogometno igrišče** z umetno travo je letos pridobilo razsvetljavo. Ob igrišču je postavljen dodaten garderobno-sanitarni prostor s tuši in kurjavo. Občina si je dolgo prizadevala, da bi igrišče ločila od vojaškega kompleksa; to je bilo v sklopu triletne

Pri rezanju traku so predsedniku Fundacije za šport Alešu Remihu, županu Igorju Marentiču in predsedniku Športne zveze Postojna Marjanu Nagodetu pomagali tudi nadobudni športniki.

investicije urejeno. Postavili so ograjo in ločen vhod. **Tomo Tiringer iz postojnske Športne zveze** pravi, da bodo treningi potekali pri vojašnici, tekme pa ostajajo na stadionu.

Po štiridesetih letih lahko športniki uživajo v novih prostorih, a pri lokalni športni zvezi razmišljajo tudi o prihodnosti. »Obnove so potrebni tako stadionska travnata površina kot tribune in atletska steza, postavljena leta 2005,« je povedal Tiringer in omenil še potrebo po razsvetljavi, saj bi omogočila podaljšane treninge, ter željo po velikem igrišču z umetno travo.

Besedilo: Jaka Zalar; fotografija: Foto Atelje Postojna.

Dilce

Dilce ležijo v osrčju spodnje Pivke, šest kilometrov zahodno od Postojne. Hiše so skoraj v celoti postavljene na dvignjen teren in tvorijo protitež slab kilometer oddaljenemu naselju Goriče na drugi strani magistralne ceste. Vas ima poudarjen značaj obcestnega naselja, stavbe so zrinjene med magistralno cesto Postojna-Razdrto in poplavni svet Korotanščice na južni strani; tega še dodatno omejuje nekoliko dvignjen nasip avtoceste. Prvotno so bile Dilce del Gorič.

Prostorsko omejena vas

Vas obsega 35 hektarjev. Potok Korotanščica je v preteklosti redno poplavljal, zadnjič močneje pred osmimi leti, ko je bila gladina vode v prostorih najstarejše hiše visoka pol metra in je povzročila precejšnjo škodo. Ta dogodek je bil povod za poglobitev kilometer dolgega odvodnega jarka na vzhodni strani, da pomaga k pretočnosti potoka. Približno do začetka 70. let prejšnjega stoletja je nekaj hiš na severnem delu vasi spadalo pod Hrenovice, ostali, večji del pa pod Goriče. Vzrok je bil v lastništvu parcel. Leta 1989 je bila sprejeta pobuda, da bi se navedena dela združila v novo naselje Dilce, vendar se je udejanjila šele leta 1994 s prejetjem občinskega odloka.

Za Dilce resnično lahko rečemo, da so stara nova vas. Takratna novonastala vas je štela 32 hiš, deset let pozneje sta zrastle dve novi; vaščanov je bilo 131, od tega 45 otrok in mladih do 30 let. Danes šteje vas 150 ljudi; 42 hiš je naseljenih, ena je pra-

zna, zapuščenih stavb ni. Šoloobveznih otrok je 17; do šestega razreda obiskujejo v glavnem podružnično šolo v Hruševju, učenci višjih razredov pa matično šolo Osnovne šole Miroslava Vilharja v Postojni. Najstarejša vaščanka je **Tončka Doles**, najstarejši moški pa **Martin Milharčič**, oba sta letos praznovala 91 let.

Dilce so se kot naselje hitro širile tudi zaradi ugodne lege, saj je poleg bližine Postojne pomembna tudi dobra avtobusna povezava; omogoča jo bližina magistralne ceste. Vendar so zazidalne površine že pošle in dodatna pozidava skoraj ni več možna, prav tako ni zapuščenih hiš, ki bi ponujale možnost adaptacije. Vas je namreč »ujeta« med glavno cesto in nižji del Korotanščice.

Novo naselje s starim jedrom

Prvotno naselje ni bilo strnjeno, razprostiralo se je na obeh straneh ceste. Najverjetneje je najstarejša **Farežnikova domačija**, saj je vrisana na starih zemljevidih pred 600 leti

in stoji na križišču stare ceste Dunaj-Trst oziroma (največkrat poimeno-vane) stare cesarske ceste. Podgura je bila vse do 20-ih let 20. stoletja povezana s Postojno le preko tega križišča ali ceste skozi Planino, delno po takratni jamborni cesti. Današnje cestne povezave Belsko-Zagon še ni bilo. Tako križišče kot hiša sta bila omenjena v virih iz začetka 14. stoletja. Gostilna pri Farežnikovih je nudila počitek in postrežbo že pred pol tisočletja.

Starejši prebivalci Dilc še vedno ločijo tri ceste: najstarejšo cesarsko cesto (speljana je bila skozi vas), italijansko ali »strado romano« (današnje glavno cesto - z nasipom in mostom je bila zgrajena leta 1935) in avtocesto (ta je vas obšla leta 1972). Cesarska cesta je bila najbolje urejena za časa Marije Terezije in je dobila traso mimo gostilne Škerjanec, po letu 1853 poznane kot Debevčeva na Dilcah (Dilška). Traso si je najverjetneje pridobila s pomočjo podkupovanja, saj je do tja vodil strm klanec. Nudila je prenočišča in priprago čez hud klanec. Leta 1749 so zaradi odloka Marije Terezije dozidali še lopo za najmanj šest vozov in širne hleve za konje. Če odloka ne bi uresničili, bi jim grozil odvzem licence. Pred vsako furmansko gostilno sta morala biti postavljena vodnjak in napajališče za vprežne živali. Obvezna je bila še tehtnica (vaga), kjer je furman lahko stehal voz z blagom. V istem sklopu so bile še kovačija ter kolar-ska in sedlarska delavnica. Najbolj znan kovač v tistih časih je bil Hene Rupnik. Furmanstvo je v tistih časih nudilo dober posel tudi drugim

obrtnikom. Skoraj vsaka družina na Dilcah se je ukvarjala s kakšno obrtjo. Pri Dilških in Pri Bekarju je bila gostilna, Pivkov oče je bil mizar, zet pa čevljar. Kovačevi so imeli kovačijo, Volkovi so žgali apno, Pintarjevi izdelovali sode in popravljali vozove, Farežnikovi so se ukvarjali z žganjekuho in s kolarstvom, gospodar pa je bil tudi veterinar za širšo okolico. Pri Tišlerjevih so imeli manjši frizerski salon.

Jožica Kobal je avtorica brošure Iz zgodovine našega kraja.

Ob Dilški gostilni je bila stavba z občinskim uradom in s stanovanjem za občinskega slugo. Okrog leta 1850 je bila ta požgana; stanovalci so se rešili, še preden se je podrlo tramovje, vendar je zaradi opeklin umrla ena od hčera. Takratni občinski odlok je določal, da se cigani, če pridejo v vas, lahko zadržujejo tam največ 24 ur. Občinski sluga jih je pozval, da zapustijo vas, a jezni cigani so mu napovedali maščevanje. Čez nekaj dni je hiša pogorela. V obnovljeni hiši je nekaj časa delovala pošta, kar je razvidno iz seznama duhovščine

O izvoru imena

Naselje Dilce je edina vas v Sloveniji s tem imenom. Ime tega predela se je pojavljalo že v starih časih, tako na avstrijskem zemljevidu iz leta 1869 kot na starih italijanskih mapah (Dilze). Na 600 let starem zemljevidu, ki ga hrani samostan Pleterje, je ta predel že poimenovan Dilce, in sicer po mostu, ki je bil zgrajen iz tesanih dil in manjših »dilc« in je omogočal prehod čez potok Korotanščico na južni strani naselja.

Farežnikova domačija je stara 600 let.

Otroško in športno igrišče ter balinišče z brunarico so stičišča družabnega življenja.

ljubljske škofije, saj je v njem za leto 1880 zabeležena pošta Dilce pri Postojni. Ta se je pozneje preselila v Hruševje.

Stara in nova hišna imena

Prvotno jedro starega naselja je sestavljalo 10 domačij. Po vrsti (v smeri Hruševje-Postojna) so si sledile: Dilška, Bekarjeva, Pivkova, Kovačeva (sedaj Čukova), Frkova (nato Pintarjeva, sedaj Volkova), Fičurjeva (podrta), Farežnikova, Zogarjeva (sedaj Kobalova), Lojzina in Tišlerjeva (sedaj Sajovičeva). Skoraj vsak dom je imel svoj vodnjak; tako je bilo na vasi sedem »štirn«, s čimer se v takratnih časih marsikatera velika vas ni mogla pohvaliti. Med drugo svetovno vojno so bili Pri Dilških partizanska kurirska postaja, tiskarna Tehnika Nanos in skladišče papirja. Po letu 1970 se je pospešila nova pozidava, vendar takrat še ni bilo vodovoda, cesta je bila makadamska, seveda tudi telefonskih priključkov še ni bilo. Krajinj so ustanovili odbor, sami začeli z izkopom dveh kilometrov in tristo metrov dolge povezave za vodovodno napeljava od Hrašč do Dilc in avgusta leta 1976 je v vas prvič pritekla voda po ceveh. Ob velikem finančnem vložku je bil vsak vaščan dolžan opraviti najmanj 40 ur prostovoljnega dela, vendar so prenekateri solidarni vaščani na delovišču presegli 200 delovnih ur. Pred letom 1980 je bil v vasi samo en telefonski priključek. Tudi za to napeljava so vaščani zbirali samoprispevke, kopali jame za drogove in postopoma do leta 1993 speljali priključke do vsake hiše. Celoten postopek zbiranja denarnih prispevkov se je nadaljeval tudi za asfaltiranje »cesarske« ceste. Vsaka hiša je prispevala točno določen znesek; družine, ki so premogle avtomobil in redne prihodke (plačo ali pokojnino), pa so prispevale še dodatno. Makadam se je poslovil konec junija 1986, istega leta kot so pridobili prostore za KS Hrenovice nad nekdanjo Mercatorjevo trgovino pri Bolku. Tudi v tem primeru so

Dilčani priskočili na pomoč s samoprispevkom, le da je takrat zbirala sredstva celotna Krajevna skupnost Hrenovice. Danes se takšne zgodbe o samoprispevkih slišijo malce »za lase privlečene« in z vidika današnjih odnosov v skupnostih težko razumljive. Predvsem pa se je spremenilo pojmovanje in dojemanje dolžnosti in pravic.

Še ena družina več

Kmalu po desetih letih obstoja nove stare vasi Dilce se je na dimnik stare Milharčičeve hiše - Farežnikove, pred katero je tudi stara štirna, naselil par štorkeelj, ki tam vztraja že 12 let. Par ima vsako leto različno šte-

Dilce so se kot naselje hitro širile tudi zaradi ugodne lege, zdaj zazidalnih površin ni več.

vilu mladičev; največ jih je imel pet, najmanj enega. Letos prvič po letu 2006 nista imela mladičev. Vzrok je bil najverjetneje v tem, da je štorkelja, ki vedno pride do dva tedna za štrkom, letos zamujala 40 dni. Vremenske razmere prejšnjo pomlad so bile za ptice neugodne. Štorkelje dosežejo spolno zrelost po tretjem letu starosti in preživijo do 20 let, tako da je par že v poznih letih, vendar domačini upajo, da se prihodnje leto spet vrne in jih razveseli z novimi mladiči.

Opravljena dela in želje

Vas ne premore cerkve, lahko se pohvali z lično novozgrajeno **kapelico** v zasebni lasti. Z lastnimi sredstvi, ob načrtu in nadzoru arhitekta **Miroslava Kogejca**, jo je postavila družina domačina **Petra Ženka** in tako obogatila staro cesarsko cesto. V notranjosti kapelice stoji kip Marije Pomočnice kristjanov. Kapelica je bila posvečena v maju pred desetimi leti in je namenjena varovanju vseh vaščanov. Nasproti Čukove hiše je na drevesu še domiselno izdelano **božje znamenje**. V vasi so trije obrtniki, ni pa nobene klasične kmetije. Na začetku vasi

Osebna izkaznica Dilc

Število prebivalcev: **150**
 Število hišnih števil: **42**
 Krajevna skupnost: **Hrenovice**
 Dekanija: **Postojna**
 Župnija: **Hrenovice**
 Šolski okoliš: **Hruševje in Postojna**
 Predsednik krajevne skupnosti: **Darko Muhič**
 Nadmorska višina: **540 m**

se kljub temu pase nekaj osličkov; radi jih opazujejo predvsem otroci. Zanje pa so domačini poskrbeli z igriščem na drugem koncu vasi ob Korotanščici. Dogradili so ga pred osmimi leti, takoj zatem pa zgradili balinišče in postavili opremljeno brunarico. Tako otroško igrišče kot balinišče sta dobro zasedena. Letos je občina postavila še pumprack prog. Sredi vasi je ekološki otok,

Brez njih bi šlo težje

Predsednik krajevne skupnosti Hrenovice je Dilčan **Darko Muhič**, med drugim prejemnik zlatega priznanja Občine Postojna za leto 2014 za požrtvovalno delo na humanitarnem področju, v lokalni samoupravi in v zaščitno-reševalni dejavnosti. Kar tri mandate je to funkcijo opravljala **Jožica Kobal**, prejemnica občinskega priznanja »23. april« za dolgotrajno delovanje v občinski in lokalni samoupravi. Brez njene pomoči bi bil tudi tale sestavek prikrajšan za marsikateri zanimiv podatek, odkrit v pogovoru z njo in njeno pomočjo v brošuri Iz zgodovine našega kraja, izdani ob 10-letnici poimenovanja vasi Dilce. Kobalova je tudi avtorica navedene brošure.

postavljeni sta hitrostni oviri in tudi javna razsvetljava je urejena. Asfalt na vasi ni v slabem stanju, ostaja pa makadamski del ceste na odseku klanec od podvoza pod avtocesto do priključka na hruševsko cesto,

Dilce so nova stara nova vas, ki ne pozna zapuščenih hiš.

vendar to ni več vaška cesta. V prihodnje si želijo vaščani še ureditev pločnika, mogoče manjše avtobusno postajališče za šolske otroke, ureditev kanalizacije in skupno vaško čistilno napravo. Kljub temu pobujajo akcije stvarno, saj vedo, da so to želje večine vasi v občini in jih brez pomoči občinske uprave ne bo mogoče zlahka uresničiti.

Zaradi relativno majhne vasi je složnost toliko večja; sodelovanje se dobro izkaže v vsakoletnih čistilnih akcijah, saj potekajo ob polni udeležbi. Izredno dobro obojestransko sodelujejo z gasilci PGD Studenec, ti jim vedno priskočijo na pomoč.

Besedilo: Marino Samsa; fotografije: Foto Atelje Postojna.

V Bolnišnici pričakujejo pomoč Občine

Postojnska bolnišnica že dobro leto opravlja postopke oploditev z biomedicinsko pomočjo (OBMP) na nadomestni lokaciji v Ljubljani. Za ohranitev dejavnosti, ki predstavlja pomemben del njenih prihodkov, je namreč nujna obnova prostorov Zdravstvenega doma, kjer so postopki odkrivanja in zdravljenja vseh oblik neplodnosti potekali doslej. Zaplete pa se pri lastništvu. Država ustanoviteljica ne more vlagati v občinsko lastnino, rešitev pa ni niti preselitev v matično stavbo, saj je tudi ta v lasti Občin Pivka in Postojna. Stavbo Bolnišnice za ženske bolezni in porodništvo so v preteklih 30 letih nekako »krpali«, zdaj zahteva tudi korenitejšo posego.

»To je edina slovenska bolnišnica, ki je last občine, in ne države, mi pa po zakonu vanjo ne smemo vlagati državnih sredstev. Zato smo popolnoma omejeni,« pojasnjuje **direktor Aleksander Merlo**. »Nujna so temeljita vlaganja, zlasti v laboratorij. Postopke oploditve z biomedicinsko pomočjo pa zaradi neprimernosti dosedanjih prostorov izvajamo v Zdravstvenem centru Dravlje v Ljubljani.«

Merlo pravi, da ima problem že zelo dolgo brado. »Občini Pivka in Postojna bi se morali dogovoriti in dati stavbo v last državi, kar bi lahko kompenzirali s katero od drugih državnih nepremičnin v občini,« predlaga specialist ginekolog in porodničar. Država je po njegovih besedah sicer že

odobrila nekaj sredstev za adaptacijo centra, a jih ne morejo izkoristiti, dokler ni rešen problem z lastništvom. »Smo v pat poziciji, saj delo v Ljubljani lahko izvajamo le še pol leta. Če ne bomo do takrat uredili lastnih prostorov, ga bomo izgubili,« pojasnjuje direktor in dodaja, da pomeni to za bolnico vprašanje preživetja.

Prostore za OBMP bi sicer morali začeti obnavljati že pred enim letom. »Stara ekipa na Ministrstvu za zdravje je problematiko prenesla na aktualno ekipo, novi minister za zdravje Samo Fakin pa je že napovedal, da ni pripravljen podaljševati agonije bolnišnice,« pravi Merlo in od ministra vendarle pričakuje kakšno konkretno rešitev. Časa zmanjkuje, saj priznava, da bo v dobrega pol leta težko urediti nov laboratorij. Zadeva je nujna, s tem se strinja tudi **predsednik Sveta zavoda bolnišnice Uroš Petohele**. »Dejstvo je, da je OBMP zaradi podplačanosti ostalih programov edina garancija za razmeroma normalno finančno poslovanje zavoda, s tem pa tudi pomemben faktor za obstoj in razvoj,« je zapisal v gradivu, namenjenem občinskim svetnikom.

Direktor je namreč želel predstaviti problematiko oktobra na seji Občinskega sveta v Postojni, a je bila točka z dnevnega reda umaknjena. Merlo je od lokalne skupnosti pričakoval pomoč, zato ne skriva slabih občutkov. »To je bil hladen tuš za cel kolektiv.« Postojnska bolnica je sicer poleg ljubljanske in mariborske ena od treh v državi, kjer izvajajo postopke OBMP.

V postojnski bolnišnici opravijo v sodelovanju s pogodbeniki sicer okoli 1000 postopkov OBMP na leto, kar je po Merlovih besedah veliko tudi v svetovnem merilu. Poleg medicinskega osebja

izvajajo postopke OBMP 4 ginekologi in 2 embriologa.

Merlo meni, da bi zadevo rešili najhitreje, če se občinsko vodstvo sestane z ministrom za zdravje. Na obisku v Postojni ga sicer pričakujejo prav na slovesnosti ob obletnici preselitve v novo stavbo, 30. novembra. Boji se namreč, da bo bolnica »izdahnila na obroke« in to prav zdaj, ko bodo ekipo okrepili z novimi kadri, ponudbo pa z novim, v Sloveniji unikatnim programom. »Z novim letom bomo zaposlili ginekologinjo Natašo Tul Mandić, do nedavne predstojnico ljubljanske porodnišnice. «Pod njenim vodstvom bi lahko pri nas nastal uspešen center za področje patološke nosečnosti,« je prepričan Merlo. V sodelovanju z Medicinsko fakulteto pa v letu 2020 načrtujejo še en zahteven projekt, ustanovili bodo namreč laboratorij za raziskovalno skupino na področju genomске tehnologije v reproduktivni medicini. »V tem delu Evrope bo to edini tovrstni center, kar za bolnico predstavlja še dodatno nadgradnjo strokovne kakovosti.«

Strokovnost odlikuje tudi majhno ekipo, ki je do sredine letošnjega novembra opravila 790 operativnih posegov, kar je po Merlovih besedah za Slovenijo veliko. Po njegovih pričakovanjih bodo leto 2018 zaključili z okoli 150 porodi manj kot lani, kar je v skladu s splošnim padanjem natalitete v Evropi. Število porodov je manjše tudi zaradi slabe pretočnosti prometa, predvsem iz smeri Ljubljane. »To se zelo pozna, saj si porodnice zaradi stalnih zastojev ne upajo na pot,« ugotavlja.

Mateja Jordan

dogodki

Komemoracije, posvečene padlim borcem in žrtvam fašizma, so organizirali tudi v Hruševju. V programu je sodelovala tudi Branka Černigoj.

Slovesnosti v počastitev spomina na mrtve

Ob dnevu spomina na mrtve, ki ga obeležujemo 1. novembra, je tudi v naši občini potekalo v zadnjih dneh oktobra več spominskih slovesnosti ob spomenikih, obeležjih in grobovih. S polaganjem vencev, cvetja in s prižigom sveč smo simbolično izkazali spoštovanje v ohranjanju spomina na pokojne.

Po tradiciji se je zadnji petek v oktobru odvijala osrednja žalna slovesnost **pri spomeniku na Trgu padlih borcev v Postojni**. Predstavniki KS Postojna, Občine Postojna in KO ZB NOB Postojna

so se poklonili spomenu padlim v 2. svetovni vojni in drugim pokojnim. Na spominski svečanosti je zbrane udeležence najprej nagovoril slavnostni govornik, župan **Občine Postojna Igor Marentič** in

jih pozdravil tudi predstavnik KO ZB NOB Postojna **Goran Blaško**. V kulturnem programu so nastopili: **pevski zbor Društva upokojenecv Postojna MePZ Burja, učenci osnovnih šol Miroslava Vilharja in Antona Globočnika** in recitatorka **Marta Simsič**.

Na pot po spominskih obeležjih so se podale tudi delegacije. Najprej so obiskale **spomenik na Mačkovcu**, zatem je sledil obisk **spomenika hercegovskim borcem na Ravbarkomandi**.

Krajša komemoracija je bila ob **spomeniku desetim neznanim talcem na Javorniški cesti**. Spregovorila je **Katja Vuga**, predsednica KO ZB NOB Postojna, kratek kulturni program pa so pripravili **učenci OŠ Antona Globočnika**. Komemoracijo so obiskali tudi **učenci OŠ Miroslava Vilharja Postojna**, sodeloval pa je tudi 93-letni partizan **Jože Hladnik**. Ob koncu komemoracije je učencem na kratko povedal, kako je bilo v partizanih. Na tej poti so se, kot vsako leto, poklonili tudi spomenu na padle iz 29. hercegovske brigade **na Vojaškem pokopališču v Kazarjah**.

Tam so se jim pridružili učenci OŠ Miroslava Vilharja in z nagovorom **Franko Pleško**, predstavnik KO ZB NOB Postojna in Odbora AVNOJ. Delegacije so obiskale še **obeležje Sardincev na Ljubljanski cesti, spomenik padlim na mestnem pokopališču in grob Tigrovca Jožeta Kukca**. Ob obiskih spomenikov so cvetje in vence položili predstavniki Občine, KS in KO ZB NOV.

Na ta dan so bile organizirane pod okriljem KO ZB NOB Hruševje tudi komemoracije **pred spomenikom, posvečenim padlim borcem in žrtvam fašizma v Hruševju**. Prav tako so počastili spomin padlima junakoma, udeležencema legendarne Dražgoške bitke, **Edvardu Tomincu in Ludviku Ogrizku**. V kulturnem programu so sodelovali: pesnica in recitatorka **Ana Horvat**, govornica **Branka Černigoj** in **učenci podružnične OŠ Miroslava Vilharja iz Hruševja**. Zbrane je pozdravil podpredsednik KO ZB za vrednote NOB Hruševje **Zoran Trošt**.

Besedilo: Polona Škodič; fotografija: Foto Atelje Postojna

Skupinska fotografija razkriva odgovor na vprašanje, kdo v občini Postojna skrbi za najlepše urejena domovanja in poslovne objekte.

Občina Postojna je bila tudi letos v cvetju

Jeseni, ko narava ob pripravah na počitek obda listje v pravo barvno razkošje, cvetijo le še najbolj trpežne rože. Svojevrsten spomin na cvetoče poletje in slovo od toplih dni predstavlja tudi zaključek vsakoletne akcije Občina Postojna v cvetju s podelitvijo priznanj za najlepše urejena domovanja, vrtove in poslovne stavbe. Tudi na letošnji prireditvi 26. oktobra so se na odru postojnskega kulturnega doma zbrali občanke in občani, ki so najbolj zgleden dokaz, da živimo v lepo urejeni občini. Posebnost letošnjega sklepnega dejanja tradicionalne akcije je bila predaja priznanja Najlepši izletniški kraj. V akciji Moja dežela – lepa in gostoljubna ga je prejela Predjama. Prireditvev je s koncertom svojstveno dopolnila odlična Anika Horvat s svojo spremljevalno skupino.

Sodeč po podatkih, od kod prihajajo letošnji nagrajenci, ima akcija zelo ustrezen naziv. Nagrajenci so namreč tako iz Postojne kot vseh ostalih predelov občine, kar je dokaz prizadevanj občanov za urejeno okolje v mestu in vaseh.

Župan Igor Marentič se je za to skrb in trud zahvalil vsem nagrajencem in tudi vsem občanom, ki se niso uvrstili med tri nagrajence v vsaki kategoriji, a jih je komisija pri ocenjevanju opazila. Urejena okolica slehernega doma ali poslovnega objekta dokazuje, da že vsak posameznik lahko naredi pomemben korak za lastno dobro počutje in prijetno bivanje in s tem tudi za bolj urejeno sobivanje v skupnosti.

Župan je nato skupaj s predsednico ocenjevalne komisije Anito Kranjc podelil nagrade v štirih različnih kategorijah: za najlepše urejen balkon, najlepši vrt, najlepši kmečki vrt in za

najlepše urejeno okolico poslovnega objekta. Komisija je med najlepšimi balkoni v občini Postojna izbrala balkon **Majde Čigon iz Postojne**, na drugo mesto se je uvrstila **Desa Sluga iz Žej**, na tretje pa **Majda Blaži iz Landola**. Najlepši vrt ima po mnenju komisije **Silva Knafelc iz Postojne**, na drugo in tretje mesto sta se uvrstili **Bruna Milavec iz Studenega** in **Tanja Premrl iz Bukovja**. Najlepši kmečki vrt ureja **Maruša Miklavčič iz Gorenj**, sledita vrtova **Katarine Mihelčič iz Malega Otoka** in **Nataše Marinčič iz Velikega Otoka**. **Nataši Šorc s Turistične kmetije Malnarjevi iz Slavine** je pripadla prva nagrada v kategoriji najlepše urejen poslovni objekt, drugo- in tretjenagrajena pa sta bila **Iztok Jager iz Predjame** in **Boris Dolenc s Turistične kmetije Dolencevi iz Sajeveč**. Župan in predsednica komisije sta podelila tudi posebno nagrado za najlepše urejeno okolico večstanovanjskih objektov – prejela sta jo **Bojana in Matija Milavec iz Postojne**, ter posebni nagradi za lepo urejen javni prostor – njuna prejemnika sta **Jože Gregorc iz Postojne** in **Robert Gerželj iz Zagona**.

V začetku oktobra je župan v Portorožu prevzel priznanje **Najlepši izletniški kraj v akciji Moja dežela - lepa in gostoljubna**; Turistična zveza Slovenije ga je podelila **Predjami**. Da bi priznanje končno prišlo tja, kamor sodi, ga je na prireditvi Postojna v cvetju 2018 predal **Bernardu Lampetu**, predstavniku Predjame in predsedniku Krajevne skupnosti Bukovje, v katero sodi tudi Predjama.

Le kaj bi lahko še tako pobožalo srce, kot lepota narave? Glasba. In zanjo je poskrbela **Anika Horvat** s svojo spremljevalno skupino. Predstavila je nekaj najnovejših skladb in tudi tiste, s katerimi je že pred mnogimi leti osvojila naša srca.

Besedilo: Ester Fidel; fotografija: Foto Atelje Postojna.

Sto let Stane Šturm

Le dan preden so po vsej Evropi zadoneli zvonovi in naznanili konec svetovne morije, 10. novembra 1918, se je v Postojni rodila Stana Šturm. Še do svojega devetdesetega leta je živela sama; najprej v hiši v Kotu, nato v »Dolenčkovi« hiši na Ljubljanski cesti in nazadnje v stanovanju v Domu upokojencev. Sedaj že deset let skrbi zanjo ob pomoči ostalih družinskih članov hčerka Dragica. Tam sem gospo Stano, edino stoletnico v Postojni, tudi obiskala.

Kljub visoki starosti je odlična sogovornica; pripovedovala je o svojem življenju in večkrat podarila, da so bila »zlasti mlada leta trnova«. Povedala je, da je »Dolenčkova« iz Kota; spominja se, kako je moral oče Tone večkrat popravljati slamnato streho na njihovi hiši, eni najstarejših v Kotu. Imela je še brata Toneta in sestro Francko, a ju (tako kot njenih vrstnikov) že dolgo ni več. Kar težko so živeli – oče je imel majhno kmetijo, toliko, da je bilo za preživetje. Pri šestih letih je začela hoditi v takrat italijansko šolo. Globoko v srce se ji je zapisal dogodek, ki se je tragično končal. Ker sta se s sošolko Tilko šepetaje pogovarjali slovensko, ju je nadobudni učitelj Tržačan kaznoval. Dobili sta jih s šibo po dlaneh, Tilka pa je morala pred vrati učilnice klečati na pesku.

Ob visokem jubileju je gospo Stano obiskal in ji voščil tudi postojnski župan Igor Marentič.

Kmalu zatem je umrla zaradi pljučnice, učitelja pa so odpustili. V čas fašizma sodi tudi spomin na skrunjenje spomenika Miroslavu Vilharju. Fašisti so ga najprej premazali s črnim, kasneje pa prenesli k cerkvi. Poročila se je na pragu druge svetovne vojne, leta 1940. Moža Franca (iz

znane domoljubne družine Šturm iz Senožeč) so večkrat zaprli, tudi v zloglasno koncentracijsko taborišče Mauthausen, od koder se je bolan vrnil šele avgusta 1945. Po vojni se je gospa Stana zaposlila; delala je v nekaterih postojnskih gostilnah – pri *Pelanki* in pri *Zgornjem Burgerju*. Z žarom v očeh ne pozabi omeniti dveh vnukov in štirih pravnukov, pa tudi tega, da je že 40 let vdova. Zaradi slabšega vida ne more brati, a si čas krajša z gledanjem televizije. Pred leti si ga je tudi s petjem; kar 26 let je pela v ženskem zboru Društva upokojencev Postojna. Gospa Stana ima rada življenje, to se opazi na prvi pogled. Rada ima družbo, vesela je obiskov. Ob stotem rojstnem dnevu ji je voščilo veliko ljudi. »Lepo smo praznovali,« pove. Tudi s torto in stotimi svečkami na njej. Najbolj veselo je bilo seveda v krogu najbližjih. Obiskali so jo tudi župan Igor Marentič in njene prijateljice. Prišli so iz Društva upokojencev Postojna, še posebej pa se je slavljenska razveselila njenih nekdanjih pevskih tovarišic; zapele so ji tudi njej še posebej ljubo *Zabučale gore*. Vsem je iz srca hvaležna, da so se je spomnili. Z željo, da bi se počutila, kar se da dobro in bi se še naprej iskreno veselila vsakega dne ter da bi ji kar najbolje služilo tudi zdravje, ji voščimo tudi iz uredništva *Postojnskega prepiha*.

Besedilo: Alenka Čuk; fotografija: družinski arhiv.

Tretji koncert pete sezone

Mešani mladinski pevski zbor Emil Komel iz Gorice je prvi mladinski sestav, ki je nastopil med gostujočimi zbori v petih letih cikla Utrinek (U3NEK). Organizira ga MePZ Postojna. Koncert je izzvenel v petek, 9. novembra, v dvorani Alojza Srebotnjaka v Glasbeni šoli Postojna.

Zbor predstavlja najstarejšo skupino v okviru zborovskega pedagoškega procesa na Slovenskem centru za glasbeno vzgojo Emil Komel in vključuje mlade pevce z obeh strani meje. Šteje približno osemdeset otrok in mladih od 7. do 22. leta. Delovati je začel leta 2008 kot otroški zbor. Od leta 2013, ko je vodenje zbora prevzel **David Bandelj**, njegova kakovost stalno raste, kar potrjujejo najvišja mesta in številne nagrade z različnih tekmovanj v Italiji in Sloveniji. Na državnem tekmovanju za otroške in mladinske zборе Nuove voci per Guido v italijanskem Arezzu je prejel prvo nagrado v kategoriji mešanih zborov do 25. leta starosti.

skimi, s slovenskimi, z beneško-rezijskimi in z italijanskimi skladbami. Polna dvorana obiskovalcev je zadovoljstvo izrazila z glasnimi aplavzi. Uvodoma je pozdravil poslušalce s tremi skladbami domači MePZ Postojna. Ta že drugo leto uspešno nastopa pod taktirko umetniškega vodje **Matjaža Ščeka**, prav tako Primorca, nosilca zlate Gallusove plakete. Premierno so zapeli tudi skladbo Alda Kumarja; na besedilo pesmi Srečka Kosovela Tihi obrazi jo je uglasbil prav za postojnski pevski zbor. **Letos obeležuje MePZ Postojna 35 let delovanja, zato vabi na koncert »Preproste besede« v soboto, 1. decembra, v Kulturni dom Postojna.** Gost večera bo skladatelj Aldo Kumar. Naj nam domači pevci odprejo vrata v veseli december!

Trinajst deklet in trinajst fantov je zapelo na tokratnem nastopu deset skladb in še dve v obveznem dodatku. Repertoar je bil raznolik, z latin-

Besedilo in fotografija: Marino Samsa.

Nova predstava Teatra Harlekin

Domača gledališka skupina Teater Harlekin (KŠD Harlekin Postojna) je nedavno poskrbela za novo gledališko predstavo, pravzaprav iskrivo komedijo z naslovom Podalpska žrebca. Premiera je bila v postojnskem kulturnem domu zadnji četrtek v oktobru, v njej pa sta zaigrala Nenno Harlekin in Mitja Kranjc v režiji Jerneja Kuntnerja.

Zgodba se sicer delno naslanja na besedilo balkanskega pisca. Nenno Harlekin jo je na novo priredil in napisal tudi scenarij. V komediji spoznavamo dva mladostna upokojenca z nizko pokojnino. Ves čas snujeta ideje in načrte, kako bi z raznovrstnimi 'biznisi' kaj zaslužila in si popravila svoje finančno stanje. Seveda se jima ti načrti in pričakovanja vedno ponesrečijo. Posli propadajo drug za drugim, dokler eden od njiju ne dobi ideje, da bi odprla telefonsko vročo linijo za dekleta in žene. No, tudi ta ne obrodi sadov. Po vseh zapletih in prepletih končno ugotovita, da so bile to le sanje enega od njiju in da sta ostala v vsakdanji realnosti.

V tej predstavi so združili moči trije ustvarjalci z dolgo gledališko kilometrino – ljubiteljsko in strokovno. Večletno sodelovanje z Jernejem Kuntnerjem, znanim slovenskim igralcem in režiserjem, se je izkazalo za odlično in vzajemno dobrodošlo. Teater Harlekin se ob tej priložnosti zahvaljuje za podporo

Teater Harlekin je konec oktobra premierno uprizoril predstavo Podalpska žrebca.

Občini Postojna in podjetju EcoShop in načrtuje, da bo v prihodnje odigral predstavo tako v domačih logeh kot tudi na gostovanjih po Sloveniji.

Besedilo: Polona Škodič; fotografija: Valter Leban.

Beti Bricelj je razstavljala v Parizu

Na enem glavnih pariških salonov, na 72. razstavi Salon des Réalités Nouvelles, na kateri se predstavljajo abstraktni umetniki z vsega sveta, je nedavno razstavljala tudi Postojnčanka Beti Bricelj.

Ta ugledni salon abstraktne umetnosti (poimenovan tudi kot salon novih realnosti) se uvršča med vrhunske umetnostne salone in je edini v Parizu, ki ga postavljajo neprekinjeno že od leta 1946. V preteklosti so na njem razstavljali poznani vrhunski umetniki, kot so Theo van Doesburg, Vassily Kandinsky, Kazimir Malevič, Piet Mondrian, Jean Arp, Victor Vasarely in drugi. Letos ga je obiskalo več kot 12.000 obiskovalcev. Beti se je na njem predstavila z umetniškim delom FlatCube. To je nastalo v zadnjem ustvarjalnem obdobju, za katerega so značilne na videz tridimenzionalne slike kock. V mednarodnem likovnem prostoru je – počaščena – spet lahko raz-

stavljala s priznanimi in vrhunskimi umetniki geometrijske abstrakcije. Naj spomnimo, da je lani na bienalu Origins in Geometry, v muzeju za geometrijsko abstrakcijo in MADI art v ameriškem Dallasu, prejela za svojo sliko 'navidezno tridimenzionalne kocke' tretjo nagrado.

Sicer pa se za našo slikarko zaključuje še eno delovno in pestro leto. Med drugim je razstavljala v Sloveniji in se predstavila še na Škotskem – v galeriji UpStairs v mestu Inverness in v galeriji Thurso pod okriljem Muzej in Galerije mesta Inverness. Sledile so njene udeležbe na likovnih simpozijih in razstavah na Hrvaškem in v Bosni (v Prijedoru na bienalni razstavi v Muzeju Koza-

Beti Bricelj s svojim umetniškim delom FlatCube na 72. razstavi Salon des Réalités Nouvelles.

re, kjer je prejela posebno priznanje strokovne žirije). Ravno v teh dneh že drugič letos spet razstavlja v Parizu, in sicer na razstavi Art Numerique 2 v galeriji Abstract Project. Beti Bricelj se lahko pohvali z bogato in uspešno ustvarjalno potjo v tokovih sodobne svetovne umetno-

sti. Upajmo, da bo kmalu prišel čas, ko jo bomo lahko povabili k razstavi tudi v našem in njenem domačem mestu, saj se ta nadeja novih galerijskih prostorov.

Besedilo: Polona Škodič; fotografija: osebni arhiv Beri Bricelj.

Pevci so na jubilejnim koncertu nastopili v novih oblekah. Kupili so jih s pomočjo obeh občin, iz katerih prihajajo pevci.

Skupaj so že četrto stoletje

Svojih prvih 25 let skupnega delovanja so v soboto, 27. oktobra, slovesno obeležili moške in fantje, ki prepevajo v Vokalni skupni Slavina. Skupina združuje dvanajst pevcev s Prestranka, iz Slavine, Selc in Košanske doline (v tem sestavu prepevajo že štirinajsto sezono) in je tudi najbolj prepoznavana izmed vseh skupin, ki delujejo pod okriljem Kulturnega društva Slavina (KDS). Slavinski fantje že od nekdaj slovijo po svojem večglasnem prepevanju, uradno pa so ustanovili Moški pevski zbor Slavina leta 1993.

Ob domačih pevcih, seveda zvezdah večera, so se letos predstavile še odlične gostje – ženski vokalni kvartet iz Ljubljane – ki so si nadele ime **Prav dobre 4**. Občinstvo so navdušile s svojimi glasovi, sproščenostjo in z odličnimi priredbami.

Številno občinstvo, ki je spet napolnilo dvorano slavinskega kulturnega hrama v nekdanji ljudski šoli, je nagovoril **postojnski župan Igor Marentič**, prireditelj pa sta enkratno, sočno in humorno, na trenutke tudi zbadljivo v pristni ljudski govoricah povezovala »**Danilo in Đordo**«. Skozi 25 let

delovanja se je z besedo »sprehobil« **Tadej Biščak, predsednik skupine** in dva mandata tudi predsednik KDS. »Tako MPZ Slavina kot Vokalna skupina Slavina sta s svojim delovanjem zaznamovali kulturni utrip na Pivki in širše. Pokazali smo veliko dobre volje, preživeli ogromno lepih in nepozabnih trenutkov. Pevsko preiskovanje nas je zaznamovalo in oblikovalo,« je poudaril. Zahvalil se je pevcem na odru in tistim v dvorani ter se spoštljivo spomnil onih, ki jih »poslušajo od drugod«.

K mikrofону je povabil vse zborovodje, ki so se na čelu zbora oziroma skupine zvrstili v četrto stoletje. MPZ je najprej tri sezone vodil **Egon Bajt**, nato dve leti **Miran Žitko**, potem pa je vajeti prevzel **Janez Gostiša**; slednji je skupaj z zborom doživel tudi transformacijo v vokalno skupino. S Slavinci je sodeloval enajst sezon. V tem času so na primer prejeli bronasto plaketo na prvem tekmovanju primorskih pevskih zborov v Postojni, posneli pa tudi prvo in do sedaj edino zgoščenko. »Lepo je bilo delati s temi fanti, iti z njimi na nastope, še lepše pa je bilo na vajah. Veste, brez vaj ni petja, brez žlahtnih ljudi, ki sestavljajo zbor, pa zbora ni,« je pohvalil prav vse generacije pevcev in spomnil, da ga je v Slavino pripeljal še eden izmed žlahtnih pevcev Ivan Biščak. Za Gostišo je vokalno skupino tri sezone vodila **Katja Smrdel Zafred**, že šesto sezono pa sedaj s pevci sodeluje **Jelka Bajec Mikuletič**. »Fantje so dobri po srcu, dobri pevci, prijazni in vesela sem, da delimo veliko lepih trenutkov in ubrano zapojemo,« je povedala.

Zahvalila se je tudi vsem vaščanom, ki jih na odru običajno ne vidimo, »a so zaslužni, da kultura v Slavini živi.«

V krajši projekciji, ki jo je pripravila **Katarina Biščak**, so obiskovalci skupaj s pevci podoživeli resne in manj resne spomine na delovanje zbora oziroma skupine. Tudi Tadej Biščak se je zahvalil vsem, ki s pevci sodelujejo, nekdanjim in sedanji predsednici društva, še posebej pa štirim pevcem, ki pojejo že 25 let. To so **Jože Šabec, Miran Prunk ter brata Matej in Tadej Biščak**.

Druženje se je nadaljevalo in sklenilo v pritličnih prostorih kulturnega doma.

Besedilo: Alenka Čuk; fotografija: Tomaž Penko.

O dveh dotikih zgodovine

Od srede, 7. novembra, je v pritličju Notranjskega muzeja Postojna na ogled razstava *Spodmol pod Macesnovo gorico; dva dotika zgodovine*. Razstava je skupni projekt dveh avtorjev, arheologinje in muzejske svetnice Alme Bavdek iz Notranjskega muzeja in dr. Andreja Mihevc, geografa in krasoslovca na Inštitutu za raziskovanje krasa ZRC SAZU v Postojni.

Po uvodnem pozdravu direktorice Zavoda Znanje Postojna (pod okriljem katerega deluje Muzej) **Vladimire Krese** sta avtorja vsak iz svojega zornega kota predstavila zgodbo o jami, ki leži sredi Kočevskega roga – zgodbo o Spodmolu pod Macesnovo gorico. Ta se je dejansko začela leta 1993, ko je **dr. Andrej Mihevc** v neposredni bližini Spodmola na majhni površini in tik pod njo nenadejano odkril ostanke keramičnih posod. Prinesel jih je v muzej. Sodelavci muzeja so nato arheološko dokumentirali izkopno polje v jami, že naslednje leto pa je bilo novo jamsko arheološko najdišče Spodmol pod Macesnovo gorico tudi strokovno obdelano in objavljeno v reviji slovenskih jamarjev *Naše jame*.

Alma Bavdek je spomnila, da je v Sloveniji kar 218 jam, registriranih kot arheološka najdišča. »To pomeni, da so bili v njih z načrtovanimi raziskavami ali povsem slučajno odkriti predmeti in plasti iz preteklosti, iz tako imenovanih arheoloških obdobij – od starejše kamene dobe do srednjega in novega veka. In Notranjski muzej hrani predmete iz 82 slovenskih jamskih najdišč,« to je kar iz dobre tretjine vseh. »Kulise te zgodbe,« pove dr. Mihevc, pa so se začele postavljati še veliko prej. »Pred nekaj milijoni let je neka reka pod Macesnovo gorico oblikovala obsežen jamski splet. V naslednjih tisočletjih si je reka oblikovala nove rove, nižje v krasu, in je jamo zapustila. Deževnica pa je še naprej raztapljala in oblikovala ter predvsem zniževala površje nad jamo, dokler se ni odprlo brezno, današnji vhod v Jamo pod Macesnovo gorico. Del rova se je porušil in preoblikoval v vrtačo, v boku katere je vhod v ohranjeni del stare jame, v Spodmol pod Macesnovo gorico. Bavdkova je še povedala, da jama »najverjetneje nikoli ni bila primerna za trajnejšo naselitev, a se je v njej v več obdobjih zgodovine občasno zadrževala skupina ljudi z drobnico.« Arheologinja sklepa,

Utrinek z odprtja razstave.

da se je v določenem trenutku še v prazgodovini zgodil dogodek, ki je prebivalce prisilil, da so Spodmol za vedno zapustili.

To je bil en dotik zgodovine; o drugem dotiku – o dogodkih, ki so se zgodili v prvih dneh junija 1945, ko je bila okolica Jame pod Macesnovo gorico izbrana za eno od morišč v Kočevskem rogu – pa je v nadaljevanju spregovoril dr. Mihevc. O teh dveh dotikih zgodovine pričajo na razstavi številni predmeti – bronastodobne keramične posode, terilnika, živalske kosti in drobni osebni predmeti, last pobitih. Več o tej lokaciji, pa tudi o ostalih prikritih grobiščih, ki jih je dr. Andrej Mihevc odkril ob raziskovanju slovenskih jam, boste lahko izvedeli na njegovem predavanju v Notranjskem muzeju Postojna **28. novembra ob 18.00 uri**.

Razstavo so z glasbenimi vložki zaokrožili flavtistki **Rebeka Mislej** in **Lara Gašič iz Glasbene šole Postojna** ter njuna mentorica **Suzana Furlan Mitrev**. Ogledate si jo lahko do konca novembra.

Besedilo: Alenka Čuk; fotografija: Slavko Polak.

Ženska vokalna skupina Vanda Križaj je svoj sedmi letni koncert naslovila S pesmijo po svetu.

Častitljivi obletniki hrenoviške župnije so se z razstavo poklonili tudi likovni ustvarjalci.

Orehovski kulturni utrinki v pesmi, spominih in ustvarjalnosti

Ženska vokalna skupina Vanda Križaj (ŽVS) iz Orehka je imela 20. oktobra v Kulturnem domu v Orehku svoj 7. letni koncert pod naslovom S pesmijo po svetu. Sredi novembra pa so člani ŠKD Orehek in KS Orehek v kulturnem domu pripravili četrti dogodek iz cikla Spoznajmo domače ljudi in kraje.

ŽVS Vanda Križaj deluje pod okriljem Športno-kulturnega društva Orehek (ŠKD), vodi ga mentorica Mateja Gombač. Pevke skupine so si ime nadele po domačinki orehovskih korenin Vandi Križaj, saj je svoje življenje v celoti posvetila glasbi in vse do upokojitve poučevala na Glasbeni šoli Postojna ter kar 45 let vodila različne zборе in pevske skupine. Skupina deluje od leta 2011 in neguje petje pesmi različnih zvrsti, zato so pogosto gostje na dogodkih tako doma kot v širšem kulturnem prostoru in tujini. Ob tej priložnosti je na koncertu Manja Vesel v imenu JSKD podelila zaslužnim pevkam jubilejne bronaste Gallusove značke.

ŽVS Vanda Križaj je v goste povabila MOPZ Kraški dom iz Repentabra in Glasbeno društvo Melodicum iz Pivke. Polna dvorana je v prijetnem vzdušju uživala ob vsaki pesmi.

Sredi novembra pa so člani ŠKD Orehek in KS Orehek širši javnosti predstavili domače ustvarjalce in zanimive zgodbe iz njihove okolice. Dogodek je bil posvečen tudi obeleževanju jubilejnega Vilharjevega leta (ob 200-letnici rojstva Miroslava Vilharja). Najprej je Jerneja Sojer Smerdu s svojim Do-Re-Mi Življenja pripravila glasbeno delavnico za otroke in mladino – Vi(l)harjevo leto, v nadaljevanju pa sta Matjaž Vilhar in Marjeta Marinčič predavala o družini Vilhar in njeni povezavi z orehovskimi graščaki Dolenc. Sledilo je prijetno druženje z ansamblom Furmani, s katerim so obeležili tudi martinovo.

Besedilo: Polona Škodič; fotografija: Alojz Poropat.

Razstavi ob jubileju hrenoviške župnije

Ob praznovanju 700-letnice prve omembe hrenoviške župnije sta bili v župnišču v Hrenovicah na ogled dve razstavi. 4. novembra je bila kot prva v nizu hrenoviških prazničnih dogodkov odprta fotografska razstava na temo cerkva in kapelic v župniji, 8. novembra pa likovna razstava članov Društva likovnih ustvarjalcev Postojna.

Na fotografski natečaj na temo cerkva in kapelic se je uvrstilo šest ljubiteljev fotografiranja, tričlanska žirija pa je izbrala 18 del. Odprtje razstave sta odlično nadgradili v olinistki Karin Doles in Tara Čuk. Obiskovalce, vidno presenečene nad kakovostjo in dimenzijo predstavljenih fotografij, sta nagovorila dr. Leon Debevec in hrenoviški župnik Vincenc Lapajne. Trem najuspešnejšim natečajnikom je knjižno nagrado predal Srečko Šajn, obiskovalci pa so še dolgo občudovali in komentirali v fotoaparate posrečeno ujete motive.

Dva dni pred Martinovo nedeljo je bila v župnišču po maši za pokojnega kurata Franca Rupnika najprej predstavitev njegove knjige o zgodovini hrenoviške župnije, nato pa je sledilo odprtje likovne razstave članov Društva likovnih ustvarjalcev Postojna. Trinajst likovnikov je pred-

stavilo devetnajst stvaritev na že prej omenjeno temo, dela pa so nastala na ex-tempore in pikniku pri Fari, ki je potekal 16. junija na čudovitem, vendar očem skriteh župnijskem vrtu. Na odprtju so številni obiskovalci najprej prisluhnili župnijskemu MPZ Golob, nekaj besed o nastajanju del je povedala likovna pedagoginja in članica društva Magda Cej. S sodelovanjem so bili zelo zadovoljni vsi udeleženci, ustvarjalci pa so imeli priložnost razstavljati v edinstvenem okolju ene lepših, mogoče celo najlepše dvorane v širši okolici.

Razstavljene slike Društva likovnih ustvarjalcev Postojna so naključni obiskovalci lahko občudovali do 26. novembra tudi v izložbenih oknih Knjižnice Bena Župančiča v Postojni.

Besedilo Marino Samsa; fotografija: Foto Atelje Postojna.

Spet so se predstavili domači kulturni ustvarjalci

Povabilu Kulturno-športnega društva Ivan Vadnal Prestranek (KŠD) na njegov že četrti kulturni večer se je tudi letos odzvalo številno občinstvo. Večer, na katerem se predstavijo domači ustvarjalci in ljubitelji kulture, se je v avli Osnovne šole Prestranek odvil v soboto, 13. oktobra. Prireditev poleg KŠD ob podpori Občine Postojna že tradicionalno sooblikujeta še Krajevna skupnost Prestranek (KS) in domača šola.

Predsednica KS in povezovalka prireditve Magda Jakin Černe je po uvodnem pozdravu predala mikrofon najprej članom Vokalne skupine Slavna. Sestav deluje v okviru Kulturnega društva Slavina in tradicionalno uvede jesensko prireditev na Prestranku; vodi ga Jelka Bajec Mikuletič. Občinstvu so se letos predstavili z Vilharjevo Mlatič in s Simonitjevo Na Vipavskem. Trije fantje – Jakob Dedek, Marko Mislej in Jan Abram – so predstavili projekt, s katerim so se udeležili letošnjega tekmovanja Turizmu pomaga lastna glava. Tega že vrsto let pripravlja Turistična zveza Slovenije (TZS). Pod budnim mentorstvom učiteljev je pri pripravi pisne naloge in

Otroci iz šolskega pevskega zbora so zapeli o zajčku in konjičku, ki ga ni doma.

turistične stojnice sodelovalo kar 45 učencev prestranske šole. Program je bil v nadaljevanju glasbeno obarvan. Kar 30 otrok, ki obiskujejo prve štiri razrede domače šole, je vključenih v Otroški pevski zbor OŠ Prestranek. Že

Šiške in člani zasedbe Norton z županom Igorjem Marentičem so združili moči na potovanju v deželo Netunetam.

V deželi Netunetam je doma srčnost

Vabilu na »Potovanje v deželo Netunetam II« vzgojiteljskega pevskega zbora Vrtca Postojna Šiške se je 10. novembra odzvalo veliko število obiskovalcev. Na četrtem dobrodelnem koncertu »pojočih vzgojiteljic« je bila namreč dvorana Kulturnega doma Postojna polna do zadnjega kotička, zato je tudi vrtčevski dobrodelni sklad bogatejši za dobrih 1200 evrov.

Vzgojiteljice iz Vrtca Postojna, ki rade prepevajo, se ob pesmi družijo tudi v prostem času. Pevki zbor Šiške jih povezuje že dobrih pet let, vodi pa ga **Nina Maver**. Popestrile so že marsikatero prireditev v vrtcu pa tudi v Postojni in izven občinskih meja. Poudarjajo, da niso profesionalke in ne stremijo k temu, pač pa rade pojejo in želijo še dolgo uživati v ljubiteljskem pevske udejstvovanju. Zagotovo pa so zelo srčne, saj so se že nekajkrat izkazale z dobrodelnimi koncerti, katerih izkupiček je namenjen otrokom v vrtcu.

Del izkupička letošnjega dobrodelnega koncerta (1.256,93 evrov) bo postojnski Vrtec namenil otrokom iz socialno ogroženih družin in otrokom s posebnimi potrebami, z delom sredstev pa bodo bivanje v vrtcu polepšali vsem vrtčevskim

otrokom – bodisi s kakšno nadstandardno dejavnostjo bodisi s prireditvijo, na kateri se jim bodo pridružili tudi starši.

K pestremu programu in vzdušju na letošnjem dobrodelnem koncertu so prispevali tudi odlični gostje: **otroški pevski zbor Vrtca Postojna Črički, pianistka Eva Švent Zadel, Matic Marentič, skupina Norton – z njo je nastopil tudi župan Igor Marentič, in skupina Zvezdosledi.**

Navdušen odziv občinstva je zagotovo najlepše darilo vsem nastopajočim, za organizatorje pa še dodatna spodbuda pri njihovem pevske in dobrodelnem udejstvovanju.

Besedilo: Ester Fidel; fotografija: Foto Atelje Postojna.

deveto leto jih vodi učitelj glasbene umetnosti **Simon Novak**, dve skladbi Milana Ostojiča pa so zapeli ob spremljavi **Angeline Nanut Kalič**. Da je prečna flavta priljubljen instrument v Kočah, sta dokazala nastopa **Ajde Zupan in Doroteje Vidmar Gajšek. Jan Abram** iz Žej (igra tako na klasično kot električno kitaro) pa je zaigral in zapel pesem ansambla Šank rock *Pravljica o mavričnih ljudeh*.

V svet lastne poezije sta občinstvo popeljali zvesti spremljevalki večera **Špela Sanabor** s Prestranka in **Andreja Blažič Klemenc** iz Rakitnika. Tri krajše zgodbe o Kočah, še vedno žive med domačini, je zapisal in jih tako ohranil zgodovinar iz Koč **Davor Kernel**, občinstvu pa jih je predstavila njegova sovaščanka **Špela Slavec**. Program sta sklenila dva glasbena nastopa. Na diatonično harmoniko je zaigral še en Kočanec **Domen Dekleva, člani ansambla Strel** s Prestranka pa so po uradnem delu zaigrali tudi v nadaljevanju večera in poskrbeli za prijetno druženje. Kot vsako leto so ob vhodu v šolsko avlo pripravili tudi razstavo krajevnih koticov. Prestranski učenci so predstavili maketo, s katero so sodelovali na tekmovanju TZS, na njej pa je upodobljena kulturna dediščina vasi celotnega šolskega okoliša. Gradivo iz preteklih in današnjih dni Prestranka je zbral **Brane Fatur, Danica Hrovatin Šabec** iz Matenje vasi pa je na bali slame nanizala prizore iz vaškega življenja in se tako z izvirnostjo izkazala tudi letos. Ob prizisku so organizatorji in obiskovalci večer sklenili s prijetnim druženjem in klepetom.

Besedilo: Alenka Čuk; fotografija: Miro Černe.

Nina B ima velike načrte

Pevko Nino Bužanin Simšič iz Hruševja je v zadnjih mesecih težko preslišati. Srečate jo lahko na katerem od festivalskih dogodkov, koncertih v zasedbi Evina ali v družbi Aliensov; nastopila je v nekaj televizijskih pevskih šovih, njene pesmi se vrtijo na radijskih postajah. Še posebej aktualen je njen prvi samostojni single z naslovom Jaz in ti; predstavlja ga pod umetniškim imenom Nina B.

Danes 26-letna Nina se je rodila v družini, kjer je glasba doma. Družinski večeri so od nekdaj minevali ob zvokih kitar in petju, iz zvočnikov je donela glasba pop rock klasike. Zato ni čudno, da si je že od malega želela postati pevka. Zaključnima spričevaloma iz sintetizatorja in klavirja je zato kasneje dodala še diplomo nižje glasbene šole iz solo petja. Nastopati je začela že pri rosnih 14-ih letih, ko se je kot back vokalistka pridružila skupini Aliens; v njej igra kitaro njen oče **Peter Bužanin**. Z Aliensi je kot glasbenica rasla in se razvijala, po odhodu klaviaturista pa je prevzela še njegovo vlogo.

Nina Bužanin Simšič iz Hruševja predstavlja svoj prvi single.

Nina priznava, da je včasih težko kombinirati vse projekte med seboj, vendar si za Aliense (svojo tretjo družino) vedno vzame čas. Prav po zaslugi očeta in vokalista **Alena Mitroviča** se je opogumila in stopila na samostojno glasbeno pot. Prvi ji je napisal aktualni single Jaz in ti, drugi pa pesem V čolnu za dva. Z njo je pred dvema letoma v zasedbi Evina na festivalu FENS zasedla drugo mesto. Skupaj že ustvarjajo nove melodije. Na albumu bodo izšle spomladi, obljublja Nina.

Prvo priložnost, da poje pred polno dvorano, je dobila Nina kot srednješolka v muzikalih Šolskega centra Postojna. Čeprav jazz ni njena najljubša zvrst, je hvaležna za to izkušnjo z Big Bandom Šolskega centra Postojna, saj še nikoli prej ni nastopila z orkestrom. Pevka najbolj uživa ob soul in rock petju, svojo pevsko formo pa ohranja in nadgrajuje na seminarjih. Med bolj odmevnimi je bilo sodelovanje z **Joshuo Amamujem** – ta je »vocal coach« mnogim svetovno znanim pevcem. Veliko pozitivnega je odnesla tudi od sodelovanja v različnih šovih talentov, o katerih vedno spregovori z veseljem. »Odziv žirantov je bil dober, razumeti pa je treba, da v teh šovih ne iščejo samo talenta. Jaz sem z vsako udeležbo na njih zrastle – glasovno, stilsko in osebnostno.« Razmišljala je tudi o ponovnih prijavah, vendar jo bolj vleče v tujino, saj bi rada nadaljevala študij soul petja.

Lani je Nina svojim izkušnjam dodala še sodelovanje v muzikalu. Mama jo je na skrivaj prijavila na avdicijo za Sprehod po zgodovini glasbe, projekt Marte Zore in Gojmirja Lešnjaka – Gojca. »Marta je bila ob mojem petju navdušena in tako se je iz enega projekta razvilo še mnogo drugih,« je ponosna Nina. Na povabilo organizatorjev je poleti nastopila tudi na večeru mladih jazz vokalistk mednarodnega festivala Imago Sloveniae.

Eden od naslednjih izzivov bo morda katera od lastnih pesmi, ki za zdaj ležijo v predalu. Nekaj svežega bo tudi nova skladba, nastajajoča v znanem londonskem studiu Metropolis. »Spuščam se bolj v moderne, živahne ritme – da ne bo še ena balada. Pesem bo v angleščini. Z njo imam velike načrte, a jih še ne smem razkriti,« ostaja obojetna pevkina skrivnostna.

Besedilo: Mateja Jordan; fotografija: osebni arhiv Nine Bužanin.

Zbor konjenikov ob začetku letošnje Pivške konjenice.

Trideset let Konjenskega kluba Postojna

Zadnji konec tedna v septembru so člani Konjenskega kluba Postojna (KKP) z dvodnevno prireditvijo, poimenovano Pivška konjenica, proslavili trideset let delovanja. Konjenski šport pa ima v naših krajih še nekoliko daljšo tradicijo.

Klub za konjski šport »Heraj Vojko« Postojna je bil ustanovljen že v petdesetih letih prejšnjega stoletja; sprva je deloval samostojno, kasneje se je pridružil Telovadnemu društvu Partizan, po nekaj letih pa je delo kluba zamrlo. Ob skrbi za vzgojo mladih jahačev so v tistih letih izvedli vrsto uspešnih prireditev. Leta 1953 so na primer na hipodromu v Rakitniku organizirali konjske dirke, na katerih so sodelovali jahači iz vse Slovenije, v dresurnem jahanju pa so se predstavili tudi člani konjenskega kluba iz Lipice. **Po nekaj desetletnem mirovanju je bil leta 1988 ustanovljen Konjenski klub Postojna.** Sedanji **predsednik Kluba Jadran Primožič** omenja med začetniki peščico imen – **Branka Trkmana, Ljuba Trajkovskega in Mira Kolenca** – a tudi poudarja,

da je bilo konjenskih zanesenjakov gotovo še več. Takrat so se s postojnsko kmetijsko zadrugo sicer ustno dogovorili o najemu poslopja nekdanje žrebčarne ob lokalni cesti Prestranek-Orehek. Poslopje ni bilo v zavidljivem stanju, a je v prvi fazi uspelo članom kluba predvsem s prostovoljnimi delom urediti prostor, namenjen konjem. Obnovili so tlake in bokse za konje. Po ustanovitvi se je klub hitro razvijal tako po številu članov kot glede aktivnosti. Poleg ljubiteljskega jahanja v naravi, namenjenega učenju in treningu, je Klub organiziral tudi državno prvenstvo v preskakovanju ovir. Ob tem omeni predsednik v delovanju Kluba dva mejnika. Okoli leta 1996 so člani združili moči s prestranskim grajskim klubom. Skupaj so organizirali zimsko ligo v preskakovanju ovir in

še eno državno prvenstvo. Kot drugi mejnik pa navaja leto 2001, ko je trinajstim članom Kluba uspelo odkupiti objekt od kmetijske zadruge. V tistem času so ga temeljito obnovili. Največji strošek je predstavljala sanacija strehe, popravili so fasado ter uredili klubski prostor in manežo (jahalnico), asphaltirali so dostope do objekta in uredili njegovo neposredno okolico. V tisti čas sodi tudi ureditev senice, tj. prostora, v katerem shranjujejo seno. Travnike za pašo in košnjo sena imajo namreč v najemu pri skladu kmetijskih zemljišč. Aktivnosti so obrodile sadove; v Klubu je bilo vedno živahno, veliko je bilo predvsem mladih jahačev. Ob svoji »polnoletnosti« leta 2006 je Klub za uspešno delo prejel občinsko priznanje »23. april«. Po tem letu pa so posledice krize prizadele tudi njegovo delovanje. Konjenski šport, predvsem tekmovalni, je drag, podpornikov in donatorjev pa je bilo vse manj. Opustili so namero, da bi se Klub razvijal v športni smeri in dali večji poudarek ljubiteljskemu jahanju ter vzgoji otrok v odnosu do

konja in narave. Prizadevali so si tudi za večjo vključenost delovanja Kluba v lokalno okolje. Konjeniki se redno udeležujejo Furmanskega praznika, v sodelovanju z vaško skupnostjo Orehek na štefanovo ohranjajo tradicijo žegnanja konj. V sodelovanju s Konjensko zvezo Slovenije se aktivno vključujejo tudi v akcijo 300 otrok na konja. Z mladimi dela veliko **Rebecca Kos**, inštruktorica jahanja. Poudarja, kako pomembno je, da mlade poučimo o temeljnih nalogah, povezanih s konjem – kako se konju približati in z njim vzpostaviti prvi stik, kako skrbeti zanj. Pred leti so v Klubu obudili tudi tako imenovano Pivško konjenico – vanj so namreč včlanjeni posamezniki iz obeh občin, postojnske in pivške. Organizirajo jo enkrat ali dvakrat v letu, nanjo povabijo tudi jahače iz drugih občin. Letošnja dvodnevna konjenica, hkrati tudi osrednji dogodek praznovanja 30-letnice Kluba, je potekala konec septembra s ciljem v vasi Tabor pri Vrabčah, katere kulturno društvo je bilo tudi soorganizator. Preko 20 konjenikov se je na 26 km dolgo pot iz Prestranka, mimo Sajevč, Laž in Senožec odpravilo do Tabora, kjer so prenočili. Naslednji dan so se po isti poti vrnili v izhodišče.

Vse, ki imate radi konje in bi želeli jahati ali morda celo postati član kluba, Konjenski klub Postojna vabi, da jih obiščete ter se spoznate z njimi in njihovimi konji.

Besedilo: Alenka Čuk; fotografija: Valter Leban.

okoljevarstvo

Smrad bi lahko pregnali z biodinamičnimi preparati

Koncept trajnostnega razvoja v Primorsko-notranjski regiji bo prej ali slej zahteval tudi neklasične, naravi in človeku bolj prijazne načine kmetovanja. Uporaba različnih kemičnih sredstev v konvencionalnem pridelovanju ne škoduje le našemu zdravju, pač pa dolgoročno uničuje tudi zemljo in škoduje naravi. Ena od alternativ je biodinamična metoda, predstavljena 18. oktobra v dvorani Inštituta za raziskovanje krasa v Postojni. Organizatorji iz Društva Kolut so želeli z debato in njenim poudarkom na vrtničarstvu in živinoreji ovreči nekatere predsodke o biodinamiki, predvsem pa osvetliti priložnosti, ki jih ta prinaša. Z udeležbo so zadovoljni, saj ta način pridelave hrane pri nas še ni dovolj poznan, še manj uveljavljen v praksi.

Drugače je denimo v Vipavski dolini, kjer živi **Franka Ozbič, soustanoviteljica Društva Ajda Goriška**, sicer po rodu iz Rakitnika. Na okrogli mizi je predstavila splošna načela biodinamike in spregovorila o izkušnjah kmetovalcev, združenih v goriško društvo. Učinkovitost sredstev, ki jih v društvu pripravljajo skupaj za vse

člane, je opisala z besedami »dokler tega ne delaš, ne moreš verjeti«. Moč preparatov pa je ponazorila s podatkom, da lahko ena sama kmetija, ki prispeva gnoj za preparate, »gnoji celo Vipavsko dolino«. Biodinamika upošteva poleg ekoloških zakonitosti tudi naravno gibanje Zemlje in dinamiko letnih časov.

Njen utemeljitelj **Rudolf Steiner** je kmetijo obravnaval kot živ organizem. Prepričan je bil, da lahko samo zdrava zemlja daje zdrave rastline. Kmetom je priporočil tudi uporabo posebnih kompostnih pripravkov in naravnih pripravkov za škropljenje. Biodinamična metoda gospodari z naravo tako, da skrbi za ohranjanje plodne zemlje, ob tem pa človeku daje najkakovostnejšo hrano. **Franka Ozbič** je omenila zanimivost, da sta Steinerjeva starša pred premestitvijo v Čačak, kjer se je rodil njun sin Rudolf, živela na Prestranku.

O priložnostih in izhodiščih v biodinamičnem kmetovanju, možnostih za pridobivanje informacij, vrednosti na ta način pridelane hrane in razlikah med ekološko in neekološko pridelano hrano sta spregovorila tudi **Zvone Černelič**, gospodar biodinamične kmetije iz okolice Brežic, in **Marjan Mozetič**, sadjar iz Prvačine. Sodelujoči so se dotaknili tudi gnojenja z gnojevko – velikega problema na Postojnskem, pa

tudi drugod na kraških tleh. Ozbičeva je povedala, da bi predvsem težave glede smrada lahko rešili z enim od biodinamičnih pripravkov, ki ga lahko enostavno pripravi vsak kmet. Mozetič pa je poleg tega prepričan, da bi bilo treba uporabo gnojevke zmanjšati na minimum in preiti na gnojenje s kompostom. Za neznošen smrad je okrivil krmljenje s silažo.

V Sloveniji imamo 16 biodinamičnih društev; ta organizirajo različne oblike izobraževanj in ponekod tudi skupaj mešajo biodinamične preparate. Tečaji, ki jih organizirajo spomladi, so tudi pogoj za prejetje in uporabljanje biodinamičnih pripravkov. Poleg vedenja o tem, da je nekaj dobro uporabljati, je namreč treba vedeti tudi, zakaj to počnemo, pravijo v društvih. Postojni najbližje društvo je Društvo biodinamikov Notranjska s sedežem v Cerknici.

Mateja Jordan

Giblјive jaslice Leopolda Nagodeta

V zadnjem mesecu leta se dnevna svetloba stisne v kot in nastalo temo skušamo ljudje pregnati tudi s prižiganjem raznovrstnih lučk in gibljivih svetilnih teles. Kljub vsemu blišču iščemo človeška bitja ravno v tem, božičnem času notranji mir, ravnovesje med vsakodnevnim ponorelim svetom in prepotrebno duhovno umirjenostjo. Leopolda Nagodeta iz Velikega Otoka že trideset let izpolnjuje ustvarjanje gibljivih jaslic. Ogle-da si jih tudi veliko obiskovalcev.

Svoje prve gibljive jaslice je postavil leta 1988. Še vedno pa v njegovih očeh žarijo iskricе, ko pripoveduje o 30-letnem ustvarjanju, vsakoletnem nadgrajevanju posameznih svetopisemskih prizorov, iskanju primernih rešitev in materialov za udejanjanje idej. Enako kot takrat, ko je v dijaških letih med šolanjem za avtomehanika v frančiškanski cerkvi v Ljubljani prvič uzrl gibljive jaslice. Takratna želja, da bi jih izdelal še sam, je tudi danes enako močna; postala je potreba, način osmišljanja življenjskega potovanja v stalni navezi z mladostno igrivostjo. Leopold je na vrtu za domačo hišo že kot predšolski otrok do zadnjega vijaka razstavil očetov gramofon s trobljo. Radoznan se ni mogel upreti želji, da vidi, kako se to čudo vrti in proizvaja zvok. Gramofona seveda ni sestavil nihče več, oče pa mu je »povedal in pokazal« svoje občutke o tem podvigu.

Poldetu ni težko verjeti, ko pravi, da nima pojma, koliko elektromotorčkov poganja vse figurice gibljivih jaslic. Tega res ne ve. Kdorkoli bi pogledal v »črevesje« tega mobilnega stroja – v vse mehanizme, pogonske trakove in verige, prepredene s kilometri električnih kablov, bi priznal, da takšni avtomehaniki delajo samo še pri Mercedesu. Tak ustvarjalec mora seveda nositi v sebi zvrhano mero nenehnega »perpetuum mobile«.

Vsi svetopisemski prizori so skrbno izbrani in časovno razporejeni. Po nasvetu brezjanskega patra Leopolda Grčarja (na Slovenskem poznane-ga »dohtarja za jaslice«) je umaknil le en prizor in ograjo iz lesenih deščic zamenjal s takšno iz pletenega vrba. Ta naj bi ponazarjala mejo med posvetnim in svetim onostranstvom. Največ neprespanih noči sta mu povzročala prizora Marijinega oznanjenja in Kristusovega rojstva; oba je predeloval najmanj štirikrat, dokler ni bil z izvedbo zadovoljen.

Plezanje je simpl

V Športnem društvu Prestranek (to združuje predvsem ljubitelje športnega plezanja) so že nekaj časa razmišljali o primernem prostoru, kjer bi lahko uresničili svojo vizijo razvoja. S preselitvijo gasilcev v nov gasilsko-reševalni center pa se jim je ponudila idealna priložnost, da v stavbi nekdanjega gasilskega doma na Ulici 1. maja v Postojni postavijo lastno plezalno steno in hkrati izkoristijo še preostali del zgradbe, predvsem stolp. Investitor je družba Bla Bla, v njej je sredstva združilo pet športnih delavcev in športnikov. Za stavbo z uporabno površino 1100 kvadratnih metrov (zadnjič obnovljeno v začetku 80-ih let prejšnjega stoletja) so odšteli 162 tisoč evrov.

Nova plezalna stena je drugačna od tiste v Prestranku. »Ima drugačno obliko, opremljena pa je z nekласičnimi, zahtevnejšimi oprimki. Veliko je tako imenovanih "volumnov" različnih oblik in velikosti, ki od plezalca zahtevajo drugačen način plezanja,« je pojasnil vodja športnih dejavnosti v društvu **Jernej Klemenak**, zadovoljen, da lahko v kombinaciji s prestranško steno sedaj ponudijo članom več različnih oblik plezanja, kar je dobrodošlo za njihov plezalni in gibalni razvoj.

Še več možnosti bo, ko bodo uredili plezalni stolp, saj je ta plezalce še posebej pritegnil k nakupu stavbe. »Stolp je ravno pravšnji za izdelavo zunanje visoke stene, kar bo omogočalo tudi plezanje težavnosti in hitrostno plezanje – to sta poleg balvanskega še drugi dve zvrsti športnega plezanja,« še razlaga Klemenak. Tako bodo imeli na razpolago vse oblike plezanja za svoje in zunanje plezalce. V društvu je sicer približno 100 članov, vadbe obiskujejo pod vodstvom izkušenih inštruktorjev in trenerjev.

Leopold Nagode postavlja gibljive jaslice že vse od leta 1988.

Ker se je število obiskovalcev neprestano povečevalo, je bil prisiljen jaslice prestaviti v garažni prostor, saj jih je tam lahko tudi povečal in prizorišče potrebno zatemnil. V vseh teh letih se je soočal tudi z okvarami in nemalokrat je bil že na robu obupa, ko so prihajali najavljeni obiskovalci, jaslice pa se niso premikale. Ker kletvice niso pomagale, se je včasih zatekel k prošnji in molitvi. To vedno pomaga, če te le Marija sliši. Ob samem premikanju figuric je bilo treba osmisлити tudi primerno osvetlitev in zvočno kuliso.

Polde razlaga ob prikazovanju posamezne prizore, ki si sledijo zapovrstno, tako da jih je mogoče zbrano spremljati. Dan se s pomočjo osvetlitve in nebesnih teles spremeni v sveto noč. Da se nekateri občudovalci ne bi preveč raznežili, poskrbi s svojo humorno razlago določenih prizorov. Najbolj se mu smeji, ko opazi zadovoljne obiskovalce. S tem je njegov trud poplačan.

Ogled jaslic v njegovi hiši v Velikem Otoku 10 a je brezplačen. Obiski bodo letos od 26. decembra do 2. januarja ob 16. in 17. uri ter cel januar ob sobotah in nedeljah popoldne ob 15.; 16.; in 17. uri. Za skupine je zaželen najava na telefonsko številko 040 972 021.

Besedilo in fotografija: Marino Samsa.

Dan odprtih vrat je obiskalo okoli 70 ljudi, sicer neplezalcev, ki so steno tudi preizkusili

Nekaj novih so dobili na dnevu odprtih vrat; pripravili so ga v petek, 9. novembra, pod geslom »Plezanje je simpl«. Po Klemenakovih besedah je bilo zanimanje veliko, saj jih je obiskalo okoli 70 ljudi, sicer neplezalcev, in so steno tudi preizkusili.

Kot še napoveduje Klemenak, bodo še v novembru odprli tudi **večnamensko dvorano**. Ta bo namenjena predvsem zunanjim uporabnikom za športne vadbe, predavanja, rojstne dneve in podobno. Prostor ima lastno garderobo, stranišče, ozvočenje, načrtujejo tudi ureditev manjše kuhinje in gostinskega dela. Glede višine investicije notranje ureditve ostaja skrivnost. Povedal je le, da je bila »kar visoka«, a je prepričan, da se bo obrestovala.

Besedilo in fotografija: Mateja Jordan

STRELSTVO

Sredi novembra je SD Ljubljana Ježica izpeljalo 2. krog državnih lig v streljanju z zračnim orožjem – s puško in pištolo. V njem so solidno nastopili tudi strelci in strelke SD Postojna.

V najboljši 1 A ligi – zračna puška so Postojncanke (Živa Muhič, Natalija Otoničar in Ajda Kerlatec) osvojile deseto mesto. V 1 B ligi – zračna pištola je peto mesto zasedlo SD Postojna – Miha Japelj, Kristijan Kontrec in Denis Bola Ujčič. Slednja je med posameznicami s 563 krogi tudi zmagala. S puško in končnim 3. mestom se je izkazala tudi ekipa kadetov – Peter Radosavljevič, Lena Bola Ujčič in Aljaž Kerlatec. Zadnji je med posamezniki osvojil tretje mesto.

TAROK

Na 11. oktobrskem turnirju za posamično državno prvenstvo v taroku je na Ptuj nastopilo 132 igralcev in igralk, tudi trojica iz ŠD Epic Postojna.

Najboljši postojnski tekmovalci je bil Aljoz Markič, pristal je na 34. mestu. Bojan Humar in Matej Kraševac sta končala v drugi polovici lestvice. V trenutni skupni uvrstitvi je Markič peti, Humar pa deseti. Po 12. novembrskem turnirju v Hočah bo končno znanih 90 najboljših slovenskih igralcev taroka v letu 2018. Ti bodo v soboto, 1. decembra, nastopili na Super Masters turnirju v Postojni (v restavraciji Erazmus); izpeljalo ga bo domače ŠD Epic.

BALINANJE

Tudi v letošnjem zimskem obdobju bo potekala v Zeleni balinarski dvorani Zimska trim liga 18/19 v balinanju. Tokrat bo od konca novembra do marca prihodnje leto nastopalo devet ekip, pet iz občine Postojna – Sovič, Postojna, Bar Bor, Kamnoseštvo Klančar in Hrašče ter Rakek, Cerknica, Tičnica (Cerknica) in Begnje (Begunje).

Tekmovanje v organizaciji BK Postojnska jama bo enokrožno, igralni dnevi pa so petek, sobota in nedelja oziroma po dogovoru med klubi, kajti v dvorani bo imela prednost najboljša postojnska članska ekipa Postojnska jama, saj nastopa v Super balinarski ligi. Ob koncu lige bo za naslov

prvaka razigravanje štirih najboljših ekip. Lanski naslov brani BK Sovič Postojna.

KEGLJANJE

V naši najkvalitetnejši 1 A kegljaški ligi že vrsto let uspešno nastopajo tudi kegljači in kegljavke Proteusa Postojna. Ligaško tekmovanje je v polnem teku in obe ekipi se v ekipnem državnem prvenstvu kar dobro držita.

V tekočem prvenstvu sta ekipi poskrbeli za dva odmevna izida oziroma dve najvišji možni zmagi. Prvo so dosegli kegljači, ki so na Jesenicah v 4. krogu ugnali domači Sij Acroni 8 : 0 oziroma za 236 kegljev. Podrli so kar 3659 kegljev (povprečje je zavidljivih 610) in postavili tudi nov ekipni klubski rekord. Najboljši so bili Danijel Lavrič (637 podrtih kegljev), Žiga Požar (624) in Denis Čenanovič (615). Zmago 8 : 0 so dosegle tudi kegljavke, te so v 8. krogu na domačem igrišču ugnale Litijo 2001 za 392 kegljev. Najboljše so bile: Lidija Stevanič (571 podrtih kegljev), Nives Dekleva (550) in Lucija Zalar (546).

Brane Fatur

dogodki

V zasebnem muzeju starodobnih vozil v središču Beograda je bilo mogoče videti veliko zanimivih vozil.

Strokovni izlet članov Oldtimer kluba Postojna

Društvo ljubiteljev starodobnih vozil Oldtimer club Postojna že vrsto let – tudi po zaslugi Iztoka Bekša, predsednika Igorja Blažine in ne nazadnje tudi Občine Postojna – organizira strokovni izlet v tujino. Člani in njihovi privrženci so bili že v Italiji, Avstriji in Nemčiji. Tam so si ogledali čudovite muzeje starodobnih vozil in nasploh starodobne tehnike. 3. novembra pa se jih je več kot šestdeset podalo na dvodnevno potovanje v Srbijo.

V popoldanskih urah so si najprej ogledali zasebni muzej starodobnih avtomobilov v središču Beograda. Ta ni urejen najbolje, a je vseeno paša za oči in povod za obujanje spominov na minule čase. V njegovi bližini so si ogledali zanimive Terazije, se sprehodili po ulici Kneza Miloša in končali na Kalemegdanu. V večernih urah so si ogledali še Hišo cvetja. Prenočili so v Sremskih Karlovcih in se dopoldne povzpeli na Petrovaradinsko trdnjavo, kraljujočo nad Novim Sadom. Po bežnem obisku vinorodnih Sremskih Karlovcev in degustaciji vin v tamkajšnji kleti Bajilo (njihovo najbolj znano vino je Sila) so se v popoldanskih urah preko Fruške gore podali na pot domov. Ta je zaradi gneče na meji trajala 48 ur, a izletniki si kljub temu želijo, da klub ohranja tradicijo strokovnih izletov.

Brane Fatur

Kegljavka Lucija Zalar prostovoljka v Gambiji

24-letna kegljavka Lucija Zalar je sicer Pivčanka, vendar že od polnoletnosti nastopa za žensko člansko ekipo Proteusa Postojna v 1 A kegljaški ligi in je v njej ena najboljših igralk. V mlajših letih je bila tudi reprezentantka Slovenije, njen največji uspeh pa je srebrna medalja za Slovenijo z ekipnega svetovnega mladinskega prvenstva. Letošnje pripravljalno obdobje je enostavno izpustila, saj je 1. septembra kot prostovoljka v okviru programa Potuj kot prostovoljka odšla v Gambijo v bližino mesta Serekunda.

Lucija zaključuje triletno fakulteto zdravstvene nege v Novi Gorici (manjka ji le še diploma). V Gambiji je tri tedne delovala v bolnišnici za otroke, kamor je prinesla tudi razne pripomočke in prostovoljne prispevke. V dokaj sproščenem okolju je

Lucija Zalar z deklico, kateri je postala »botra« – vsak mesec bo donirala za njeno šolanje in hrano.

pridobila veliko koristnih izkušenj za svojo bodočo poklic, prostovoljnost pa bodo upoštevali tudi na šoli pri opravljanju obvezne prakse. V tamkajšnji humanitarni odpravi je bilo 19 prostovoljcev iz Slovenije, ki se prej niso poznali.

Brane Fatur

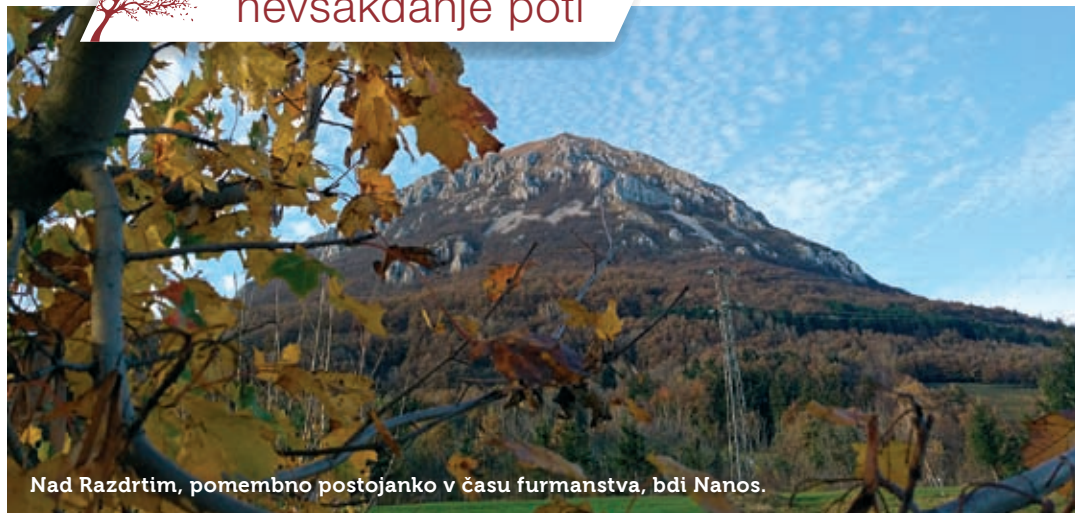
Nagrada za magistrsko delo

Jana Mahorčič je za magistrsko delo z naslovom »Organizacija združenih narodov in Milenijski razvojni cilji: prispevek k stabilnosti mednarodne skupnosti« prejela nagrado Društva za Združene narode za Slovenijo. Strokovna komisija je ocenila, da to delo prispeva k boljšemu in bolj poglobljenemu razumevanju delovanja Organizacije združenih narodov (OZN).

Delo postavlja v ospredje razvojno tematiko, ki predstavlja enega najpomembnejših področij organizacije. Zadnje poglavje vključuje tudi povsem nekonvencionalen pristop – izmerjeno elektromagnetno polje organizacije. To se je v sedemdesetih letih delovanja OZN močno spremenilo. Zaradi nepretočnosti energij danes slednja ni zmožna delovati skladno z zastavljenimi načeli in cilji, zapisanimi

v Ustanovni listini. Ta problem je mogoče rešiti le s transformacijo zavesti ljudi in s srčno (ne le razumsko) zavezanosťjo k uresničevanju ciljev. Listine so nagrajencem podelili 24. oktobra na slavnostni prireditvi ob dnevu Združenih narodov v Zbornični dvorani Univerze v Ljubljani.

Polona Škodič

Nad Razdrtim, pomembno postojanko v času furmanstva, bdi Nanos.

Po Jamborni cesti, zadnji del

Jamborna cesta nas je v turobnem novembru pripeljala do svojega konca, v Razdrto. V preteklih petih številkah smo se sprehodili iz Planine preko Grabna mimo Strmce v Studeno in od tod mimo belskega križišča, čez Vrhe v Landol in na Ubeljsko. Sedaj prihajamo v postojanko, nad katero bdi Nanos.

Veliko Ubeljsko je bilo v pretekli številki zaključek naše poti. Tja smo pripotovali po na novo zarisani izletniški cesti, ki je večini asfaltirana, a starodavna trasa je iz Landola vodila mimo Brezja pod Nanosom do Razdrtega. V vasici Brezje prebiva danes 50 ljudi. V primerjavi s popisom prebivalstva iz leta 2002 se je število povečalo. Miroslav Pahor omenja v knjigi *Po jamborni cesti v mesto na peklu* Franca Čiča iz Brezij. Odšel je na morje, postal kapitan in se ustalil v Dalmaciji. Domov se ni več vračal.

Gostilniška postojanka pod Nanosom

V Razdrtem je lepo urejeno parkirišče tik ob pokopališču, še več prostora je na drugi strani mostu čez avtocesto; tam se zberejo pohodniki za Nanos. Razdrto je znano danes kot izhodiščna točka za to primorsko goro, v zlati dobi Jamborne ceste pa so se tam ustavljali furmani, da so se okrepčali v številnih gostilnah. Več jih je bilo samo v Planini. V kraju je prenočevalo tudi po več deset furmanov in mnogi so v gostilnah zakartali ves svoj zaslužek. Klobase so si privoščili le bogatejši, ostali so bili zadovoljni s tako imenovanim »teler-

Na nagrobniku Anne Dollenz sta poštna rogova.

flajšem«, govejo juho z mesom in s kruhom. Brez dobršne količine vina seveda ni šlo. Sprehod skozi vas še danes odkrije kakšne podobnosti iz starih časov, ki jih ponazarjajo črno-bele fotografije.

Iz časa antike je ohranjeno ime prelaza Okra, Razdrto pa se v pisnih virih prvič omenja leta 1200 kot Preval. V obdobju Jamborne ceste so bili pomembna družina v kraju Dolenci. Priimek se v različnih oblikah pojavi na spomenikih pokopališča. Družina Dolenc je imela svojo gostilno in bila poštni koncesionar. Na nagrobniku Anne Dollenz na steni cerkve sv. Trojice lahko vidimo dva poštna rogova.

Hitri pohodniki, ki uberejo strmo pot na Nanos in z vrha v Razdrto, žal zgrešijo cerkvico sv. Hieronima.

Dominantna gora

Primorska ima malo gora, a še kako pomembna med njimi je Nanos. Na začetni pohodniški točki, kjer si popotniki natočijo sveže nanoške vode, sta o Jamborni cesti postavljeni kar dve obvestilni tabli. Pohodniški predlog vabi na krožni pohod najprej na Nanos, nato se spustimo s Suhega vrha v Strane in se čez Veliko Ubeljsko vrnemo v Razdrto. Za tako dolg pohod je potrebna zadostna kondicija. Najbolj oblegana smer na Nanos je verjetno prav položna pot iz Razdrtega, po kateri se skozi čaroben gozdček povzpemo na njegovo pobočje. Res se zdi kot v pravljici, ko sončni žarki sijejo med zvitimi vejami in nežno božajo po obrazu. Veje je veter oblikoval tako, da skoraj čutiš, kot da te želijo objeti. Kdor bi se rad povzpел na vrh hitreje, lahko vedno ubere strmo pot, a tako zgreši cerkvico sv. Jeronima ali Hieronima – ta leži malo nad tisoč metrov nadmorske

višine. Izročilo pravi, da je Jeronim tam prižgal ogenj in z njim kazal mornarjem pot do kopnega; v zahvalo so mu po smrti postavili cerkvico. Razgled je kot magnet, kar mnoge vodi tja gor. Ob lepem vremenu se zazdi, da je pohodnik na vrhu sveta. Gosta rjava trava s srebrnim leskom je zaradi močnega vetra, ki ga mora trpeti to gorovje, vedno poležana. Nanos ima več vrhov; tik pod Plešo, kjer je postavljen televizijski oddajnik, je v zavetju skrita Vojkova koča. Tam se marsikateri pohodnik okrepča. Še više leži Suhi vrh, na 1313 metrih. Od koče do vrha (tega običe veliko manj ljudi) potrebujemo uro in pol. Sledi sestop v Strane mimo cerkvice sv. Brica. Ostane nam še sprehod do Velikega Ubeljskega in Razdrtega in celodnevni izlet je končan, a najboljše ga je prihraniti za čas, ko je zunaj dlje časa svetlo.

Pri postojnskih vratih

Nahodili smo se in navozili. **Jamborna cesta skriva veliko zanimivosti, le odkriti jih morate. Cela vrsta izletniških možnosti se ponuja kar na domačem pragu.** Razlogov za propad ceste je veliko. Leta 1895 so velikonočni potres, ki je porušil velik del Ljubljane, čutili tudi na našem koncu. Del stare ceste je postal poškodovan in zamočvirjen. Gradile so se nove povezave, vse večje veljavo je imela tovorna železnica. Gostilne so pričele propadati, pojavili so se tovornjaki, a so vozili po cesarski cesti. Vse skupaj je privedlo do tega, da je nekoč slavna Jamborna cesta skorajda utonila v pozabo. Pa ni – s pomočjo pričevalcev

Malo drugačna analiza anket za Zeleno shemo

V okviru aktivnosti za Zeleno shemo, je Občina Postojna izvedla več anket, z željo po aktivni vključitvi lokalne skupnosti, turistov in turističnega gospodarstva za pridobitev znaka Slovenia Green Destination. Zbiranje podatkov pri anketiranju domačih in tujih obiskovalcev je potekalo od 25. aprila do 25. oktobra

K sodelovanju v anketi za obiskovalce se je povabilo obiskovalce, ki so obiskali oba postojnska turistično informativna centra, nekaj izpolnjenih anket, pa smo prejeli tudi iz strani nekaterih ponudnikov nastanitve (hoteli, turistične kmetije), ki so jih ponudili svojim gostom. Skupno je anketo izpolnilo 53 tujih (73%) in 20 slovenskih obiskovalcev (27%).

Vsi poznamo t.i. kreativno računovodstvo in vemo, da obstaja tudi kreativno obdelovanje statističnih podatkov. Ker se tako početje na dolgi rok ne obrestuje, smo se odločili za analizo pridobljenih podatkov z upoštevanjem odzivov in izkušnje ob neposrednem delu z našimi gosti v turistično informativnih centrih.

Kdo so naši obiskovalci?

Pridobljeni podatki nam povedo, da naši obiskovalci pridejo na našo destinacijo od doma (78%), z lastnim avtomobilom (48,5%), na priporočilo prijateljev, znancev ali sorodnikov (37%). Potujejo sami ali s partnerjem (32% ali 30%), za našo destinacijo so se odločili pred največ kot tremi meseci (43%), so zaposleni (76%), prihajajo prvič (94%) in si želijo ogledati glavne turistične atrakcije (30%).

Mogoče najbolj bode v oči številka koliko gostov potuje samih ali v paru, ker je številka presenetljivo visoka. To številko je nujno interpretirati z nekoliko izkušnjami. Gostje, ki potujejo sami, so običajno bolj komunikativni in odzivni, ker enostavno rabijo neko doda-

tno komunikacijo, ki obsega kaj več kot samo suhoparno informiranje in radi kaj pokomentirajo ali dajo kakšen predlog. Roko na srce, družine z otroci imajo ob prihodu v Tic povsem drugačne želje, ker so otroci ali utrujeni od dogodivščin (in vožnje) ali pa neučakani v pričakovanju novih in se tako redkeje odločijo za sodelovanje v anketah.

Zakaj k nam na obisk?

Dejstvo, da 37% obiskovalcev navaja, da prihaja na priporočilo prijateljev, znancev ali sorodnikov je naravnost fascinantno in zazdi se, kot da ne rabimo nikakršne drugačne promocije. Zadovoljni! Ugotovitev, da se 47% obiskovalcev našo destinacijo odloči na podlagi raziskovanj in informacij na spletu, socialnih omrežjih ali prek aplikacij in medijev in da zgolj 16% odpade na oblike kot so sejmi, turistični vodniki, potovalne agencije, je pa v resnici presenetljivo in govori v prid temu, da je treba na teh t.i. novih medijih v resnici zavihati rokave, ker so že zdavnaj zgubili status neke »dodatne« promocije.

Z ugotovitvijo, da je glavni motiv za obisk naše destinacije obisk Postojnske jame in Predjamskega gradu se načeloma strinjamo. Anketa pa navaja »samo« 30% delež takih, kar na prvi pogled morda »ne pije vode«, ampak tudi ta podatek je treba razumeti v kontekstu, da so na anketo odgovarjali ljudje, ki so potovali sami ali v paru.

V veliki večini so to gostje, ki iščejo

tisto »nekaj več in nekaj drugačnega«, in jih »masovka« na zanima, saj prisegajo na aktivnosti na prostem (kolesarjenje, pohodništvo, ogled medvedov v naravi, obisk drugih, manjših jam) ali počitek in sprostitve in takih je več kot 50 % od anketiranih. Po izkušnjah lahko rečemo, da je Postojna z okolico v glavnem za večino gostov še vedno prehodna destinacija, se pa povečuje delež tistih, ki so nas začeli dojemati kot izhodiščno točko za pohodniški in kolesarski turizem.

Obiskovalci odhajajo zadovoljni

Najbolj navdihujoč pa je podatek, da je kar 81% anketiranih prepoznalo naša prizadevanja in pobude za razvoj trajnostnega turizma in da kar 92% gostov zapuša našo destinacijo zadovoljnih z uslugami in ponudbo.

Tudi ta podatek je treba rahlo osvetliti z izkušnjami iz neposrednega stika z gosti. Kot informator v Tic –u se včasih sreča s stvarmi,

ki tako na hitro komaj še spadajo v opis del in nalog informatorja, pa se čez čas zaveš, da so prav te druge zadeve tiste, po katerih nas presojajo in preko katerih začutijo naše prizadevanja, da bi se pri nas počutili dobro in dobrodošli.

Prav zato greš vsako jutro pobrat smeti okoli Tica, prav zato ti žal zadnjega Aspirina, prav zato premagaš odpor do krvi in obvežeš rano, prav zato se usedeš v avto in gostom pokažeš pot do hiše kjer bodo prenočili in se vesel, ko ti sežejo v roko in rečejo: Hvala, prijazni ste!

Številke so »samo« številke! Turizem smo ljudje! Trajnosti ali zeleni turizem kliče po še več človeka in vsega dobrega, kar je ta človek pripravljen in sposoben narediti za dobro drugega!

V naslednji številki Prepiha pa objavimo tudi rezultate anket opravljene med domačini.

Zavod Znanje Postojna, ekipa OE Turizem

Športni vrh na obisku pri županu

Pred odprtjem prenovljenega športnega parka v Postojni je župan Igor Marentič na sprejemu gostil tri predstavnike slovenskega športnega vrha.

Za mizo so skupaj z županom sedli predsednik Olimpijskega komiteja Slovenije Bogdan Gabrovec, prvi podpredsednik OKS mag. Janez Sodrznik in predsednik Fundacije za šport Aleš Remih. V Postojno so prišli na povabilo župana, predsednika športne zveze Postojna Marjana Nagodeta in tajnika Toma Tiringerja.

Spregovorili so o investiciji, ki je bila v Postojni izvedena v zadnjih letih, obnovi športnega parka in posodobitvi stadiona pri vojašnici. Oboje je bilo sofinancirano tudi s strani Fundacije za šport.

Župan je izpostavil še načrte in želje za naprej, saj meni, da ni športnih objektov nikoli preveč in upa, da bo sodelovanje z obema organizacijama še naprej tako plodno kot do sedaj.

Foto: Foto atelje Postojna

Čez dve leti na Unescovem seznamu predvidoma tudi klasični Kras

V okviru priprave kandidature za vpis so na Inštitutu za raziskovanje krasa v Postojni minister za okolje in prostor Jure Leben, župani in upravljavci območja podpisali sporazum o upravljanju klasičnega krasa.

Ohranitev travnikov s prevladujočo modro stožko – eden izmed ciljev projekta KRAS.RE.VITA

Planinsko polje je eno najbolj slikovitih kraških polj pri nas. Njegova značilna podoba, ki mu jo dajeta sklenjen rob apnencev ter za vodo nepropustno dno po katerem teče reka Unica, nas očara že od daleč. Ko pa si ga ogledamo še od blizu, nas navduši tudi s svojim raznolikim živim svetom. Mozaični preplet mokrotnih travnikov, grmišč, šašja, vodnih površin ter zaplat posameznih dreves se zrcali v bogatem živalstvu in rastlinstvu, ki sta edinstvena v svetovnem merilu.

Med življenjskimi okolji na Planinskem polju so posebej zanimivi travniki s prevladujočo modro stožko. Ti se pojavljajo na mestih, kjer so tla revna s hranili, značilno pa je tudi sezonsko nihanje talne vode, spomladi so pogosto poplavljeni, poleti pa suhi. Ime so dobili po vrsti trave – modri stožki (*Molinia caerulea*), ki na teh travnikih prevladuje in jim v času cvetenja nadene sivomoder sijaj. Poleg nje so na ta specifična rastišča prilagojene tudi številne druge rastlinske vrste. Nekatere izmed njih s svojimi barvitimi cvetovi travnike mesečno spreminjajo v preproge različnih barv. Za bele odtene večina poskrbita veliki poletni zvon-

ček (*Leucosium aestivum*) in severna lakota (*Galium boreale*), za temno rdeče zdravilna strašnica (*Sanguisorba officinalis*), za modre močvirski svišč (*Gentiana pneumonanthe*) in travniška morska čebulica (*Scilla litardierei*), za vijolične sibirski perunika (*Iris sibirica*) ter za rožnate ilirski meček (*Gladiolus illyricus*), navadni čistec (*Betonica officinalis*), robati luk (*Allium angulosum*) in nekatere orhideje. Žal pa travniki s prevladujočo modro stožko v Sloveniji postajajo vse bolj redki. Tudi na Planinskem polju se je v zadnjih desetih letih njihov obseg več kot prepolovil. Razlogi za obstoječe stanje so predvsem gnojenje,

Priprave nominacije za vpis vodi Park Škocjanske jame, koordinatorka dr. Rosana Cerkenik pa je povedala: »Za Slovenijo bi to pomenilo peti vpis na seznam svetovne dediščine pri Unescu, od teh tretji vpis s področja narave. Ta vpis bi pomenil predvsem veliko priznanje Sloveniji kot krasoslovni državi, torej priznanje strokovnjakom na eni strani, ki so skozi stoletja v svetovnem merilu uspeli dokazati, da ima krasoslovje tu svojo zibelko, po drugi strani pa je to priznanje domačinom, ki so s tem območjem živeli in ga trajnostno upravljali že takrat, ko o trajnostnem razvoju še nismo govorili.«

Gre za 25 tisoč hektarov veliko območje klasičnega krasa, ki obsega šest občin: Bloke, Cerknica, Postojna, Pivka, Loška dolina in Logatec. »Univerzalne vrednosti tega obmo-

čja so kraška polja in vsa geologija in geomorfologija, ki se vežeta nanje ter speleologija in zgodovina krasoslovja,« pojasnjuje Cerkenikova. Sporazum je podpisalo tudi deset organizacij, ki so tako ali drugače povezane z upravljanjem klasičnega krasa v Sloveniji.

Težavo pri slovenski kandidaturi bi lahko pomenil Poček z vojaškim vadiščem, zato je okoljski minister Jure Leben obljubil, da bo do konca leta pripravljena vodovarstvena uredba.

Slovenija bo vpis za nominacijo oddala januarja prihodnje leto, evalvacija naj bi trajala do maja 2020, junija pa bo znano, ali bo Klasični kras vpisan na Unescovem seznamu.

Blanka Markovič Kocen
Foto: Ljubo Vukelič

paša z visoko obtežbo pašnih živali ter izsuševanje kmetijskih zemljišč. S prvima dvema posegoma se namerč poveča vnos hranil v tla, z zadnjim pa se spremeni še vlažnostni režim rastišča. Posledično mnoge, na pusta in vlažna tla prilagojene, rastlinske vrste preprosto izginejo.

Da bi stanje travnikov s prevladujočo modro stožko na Planinskem polju ohranili in celo izboljšali, se zavzemamo tudi v okviru projekta KRAS.RE.VITA, ki ga sofinancirata Evropska

unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj in Republika Slovenija. V ta namen že odkupujemo zemljišča na osrednjem delu Planinskega polja. Proti koncu tega oz. v začetku naslednjega leta pa bomo pričeli še s sklepanjem pogodbenih varstev z lastniki, ki svojih zemljišč sicer ne bi prodali, so pa proti plačilu pripravljene izvajati kmetijsko prakso, prilagojeno ohranjanju travnikov tega tipa.

Blaž Blažič, Koordinator projekta KRAS.RE.VITA

Kakšno je vaše mnenje o odzivu na ekstremne poškodbe gozda?

Ohranitev našega prostora, naših skupnosti in virov tudi za potomce je naš skupni cilj na Notranjskem in v Sloveniji. Notranjsko je prizadelo več ujm zaporedoma: žled, podlubniki in vetrolom. Znani so podatki o poškodovanih količinah, bistveno slabše poznamo mnenja in stališča domačinov o odzivu na navedene ekstremne poškodbe.

S kratko anketo zato občane Postojne sprašujemo, kaj menijo o odzivih na ekstremne poškodbe gozda. Pionirske izkušnje želimo prenesti tudi drugim, ki se soočajo z ekstremnimi veliko površinskimi poškodbami gozda.

Anketo smo v okviru svojega dela in ciljev pripravili Andragoški center Slovenije, Zavod za gozdove Slovenije, OE Postojna in Athena, Postojna in vam jo posredujemo s pomočjo Občine Postojna. Vabimo k izpolnjevanju v naslednjem tednu, med 27. 11. in 7. 12. na spletni povezavi ki jo najdete na občinski spletni strani, ali v pisni obliki, ki jo najdete na občini Postojna v sprejemni pisarni. Izpolnjevanje štirih poglavij po pet vprašanih traja približno 5 minut in je anonimno. Prosimo za spontane odgovore, posebej nas zanimajo vaše razlage in predlogi. Zaključni splošni podatki omogočajo iskanje podobnosti med odgovori. Rezultate ankete bomo še letos posredovali v objavo v občinskem glasilu.

Vnaprej se zahvaljujemo za odziv

dr. Nevenka Bogataj, ACS, univ. dipl. inž. Anton Smrekar, ZGS, Flora Otoničar, prof., Athena, Prof. dr. Janez Krč, BF, Oddelek za gozdarstvo in gozdne vire, Občina Postojna

Zgodbe rok in krajev - rokodelstvo, oblikovanje in drugo ustvarjanje

Že od začetka leta vabimo k sodelovanju posameznike, ki ustvarjajo različne izdelke. Projekt LAS »Zgodbe rok in krajev« se namreč osredotoča na rokodelstvo in oblikovanje, v zadnjih mesecih pa je vse bolj živ, saj se bo decembra zaključil s prodajno potujočo razstavo novih izdelkov, ki jih pod mentorstvom Jasmine Ferček in Tjaše Bavcon iz oblikovalske skupine Oloop ustvarja aktivna skupina lokalnih ustvarjalcev.

Gre za pomembne aktivnosti, ki v naš prostor prinašajo večji poudarek tradicionalnim rokodelskim znanjem ter sodobnim oblikovalskim prijemom. Ti v kombinaciji ustvarjajo zanimive izdelke, ki na svež način predstavljajo tudi našo regijo.

Za osnovo novo nastalih izdelkov smo izbrali zgodbe, ki pripovedu-

jejo o naši zgodovini, preteklih običajih in naravnih danostih. Sodelujoče Postojnčanke iščejo navdih v zgodbah o skrivnostni nanoški kači ter mističnih bistrških belih ženah. V skupini, kjer ustvarjajo skupaj z udeleženci iz Pivke in Ilirske Bistrice, postojnsko občino zastopajo Mateja Premrl z gibljivimi lesenimi igračkami, Jana Šepec s keramičnimi

posodami in Mateja Vekar Kafol s tekstilnimi izdelki s potiskom listov.

V zadnjih mesecih smo poleg srečanj z ožjo skupino, ki razvija izdelke, pripravili zanimiv program, dostopen širšemu krogu ustvarjalcev. Za nami je bogat nabor dobro obiskanih delavnic in predavanj na temo fotografiranja izdelkov, grafičnega oblikovanja in embalaže, komunikacije, predstavitve in promocije, ureditve statusa za prodajo ter navdihujoča ekskurzija v Škofjo loko, kjer smo se spoznali z različnimi ustvarjalkami in si ogledali več prostorov, kjer ustvarjajo, razstavljajo ter sodelujejo.

Ker je projekt vseslovenski, smo oktobra skupaj odšli tudi na Miholov sejem in sočasno otvoritev razstave

v rokodelskem centru DUO Veržej, kjer je do konca novembra v družbi drugih razstavljalo pet rokodelcev iz naše regije.

Pred kratkim pa je izšel še katalog, ki predstavlja vse sodelujoče občine iz Slovenije in je brezplačno na voljo v knjižnici Pivka. Decembra bomo projekt v celoti predstavili na različnih dopolnjujočih razstavah v vseh treh občinah. V Pivi v Krpanovem domu, v Domu na Vidmu Ilirski Bistrici, v Postojni pa bo razstavo gostil Notranjski muzej.

Letošnja darila lahko po navdihu izdelate sami ali z nakupom podprete lokalne ustvarjalce.

Maja Modrijan, vodja projekta Zgodbe rok in krajev

PRODAJNA RAZSTAVA ROKODELSKIH IZDELKOV Z NAVDIHOM V LOKALNIH ZGODBAH

Postojna, torek, 11. decembra 2018

17h: brezplačen voden ogled etnološkega dela muzeja
18h: otvoritev prodajne razstave s pogostitvijo

Razstava je prikaz celoletnega projekta, ki je v ospredje postavil rokodelstvo. Manjša aktivna skupina lokalnih ustvarjalcev je pod različnimi mentorstvi razvila nove izdelke. Ti predstavljajo sodobne večine, kulturno dediščino in zgodovinske, mitološke ter naravne lastnosti krajev, kjer izdelki nastajajo. Razstava bo na ogled do 11. Januarja 2019.

Vabljeni!

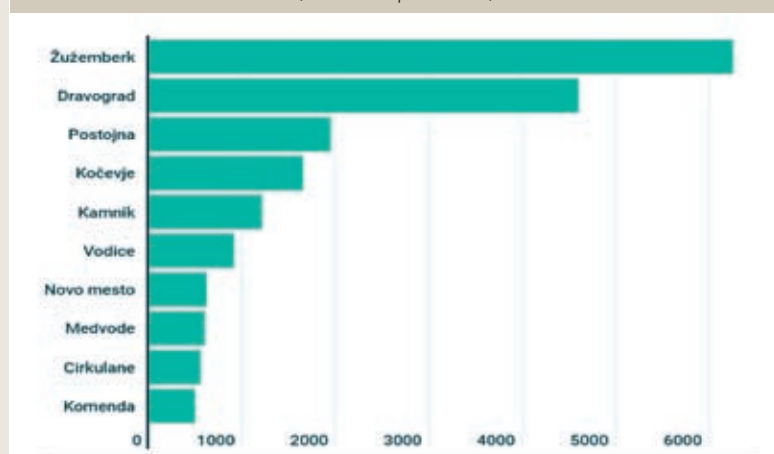
LAS med Snežnikom in Nanosom (Postojna, Pivka, Ilirska Bistrica)

Po črpanju evropskih sredstev Postojna v samem vrhu

Največji projekti, ki jih po slovenskih občinah sofinancira Evropska unija v obstoječi finančni perspektivi 2014–2020, so prenovne in nadgradnje vodovodov in čistilnih naprav, energetske prenovne stavb in ureditve gospodarsko-poslovnih con.

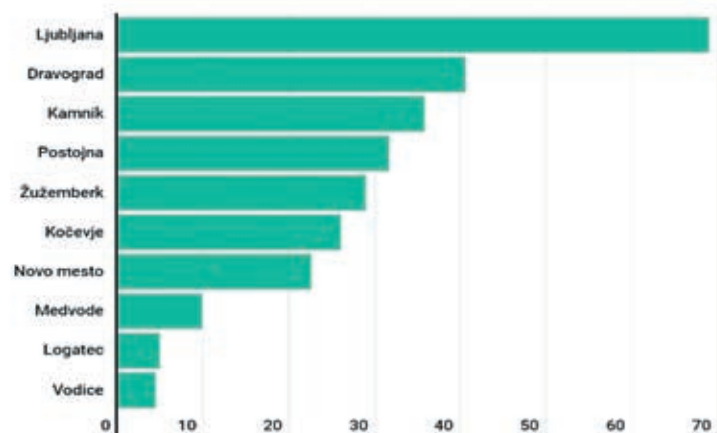
Slovenske občine so glede črpanje evropskih sredstev v obstoječi perspektivi, vsaj glede projektov, ki so jih prijavile, različno uspešne. In katere občine so za zdaj, vsaj glede prijavljenih projektov za črpanje evropskega denarja v sedanji finančni perspektivi, najuspešnejše?

Višina upravičenih stroškov pridobljenih projektov (v evrih na prebivalca)

Najuspešnejše občine po črpanju evropskih sredstev za občinske projekte.

Vir: Projekt Govoriš kohezijsko? Podatki do konca septembra v eur na prebivalca

Nominalno gledano, je po podatkih urada za kohezijsko politiko, glede na višino upravičenih stroškov pridobljenih projektov, najuspešnejša Ljubljana, s skoraj 69 milijoni sredstev. Sledi ji Dravograd s 40,5 milijona evrov, Kamnik s skoraj 36 milijoni, Postojna 31,6 milijona in Žužemberk z 28,9 milijona evrov.

Občina Postojna pa je tudi na tretjem mestu po višini upravičenih stroškov projektov na prebivalca.

Vsak občan Postojne bo iz evropskih sredstev "prejel" 1950 evrov. Na prvem mestu je občina Žužemberk s 6256 evri na prebivalca, na drugem pa Dravograd s 4603 evri.

Začetek gradnje poslovilne vežice v Orehku

Občina Postojna je pričela z gradnjo poslovilne vežice v Orehku. Gradnja bo potekala približno sedem mesecev, vrednost investicije pa je cca 280.000 evrov.

Objekt bo zavzemal tri dele: osnovno stavbo, nadstrešek in tlakovno ureditev. V objektu so poleg prostora za umrlega, predvideni še prostor za svojce, sanitarije in skladišče. Pred vežico bo postavljen večji nadstrešek za izvajanje obreda, urejen pa bo tudi manjši tlakovan plato in dostopna pot do ceste.

V sklopu izgradnje vežice se bodo uredila tudi parkirišča ob cesti, dostopna cesta od vaškega vodnjaka in ureditev okolice vaškega vodnjaka. Velikost vežice je 44 m², nadstreška pa 54 m².

 komus
Pogrebne storitve

**V TEŽKIH TRENUTKIH ŽALOVANJA,
OB IZGUBI NAJBЛИŽJEGA, SMO VAM V POMOČ
S PRIJAZNO BESEDO IN CELOSTNO ORGANIZACIJO
ZADNJEGA SLOVESA**

NUDIMO VAM POGREBNE IN POKOPALIŠKE STORITVE

- ✦ ureditev dokumentacije, prevozi in priprava pokojnika (doma in v tujini)
- ✦ izkop in priprava groba, priprava poslovilne vežice
- ✦ klasični in žarni pogrebi, ter raztros pepela na pokopališču
- ✦ ekshumacija
- ✦ organizacija pogrebne svečanosti
- ✦ žalno cvetje, objava osmrtnic
- ✦ pevci, trobentač, poslovilni govor
- ✦ pogrebna oprema

V primeru naše organizacije pogrebne svečanosti vam nudimo **25% popust** na žalne aranžmaje v cvetličarni Agrokor.

DODATNE INFORMACIJE:

KOMUS d.o.o., Jeršice 3, Postojna
Dežurna št.: **041 377 294**
Tel.: 05 726 55 47, e-mail: komus@komus-po.si

ReproGrafika

Informacija za kvalitetne komercialne tiskovine

KLJUČ za

Uspešno Poslovno Komunikacijo v sodelovanju z nami

DOPISNI LISTI

KUVERTE

LETAKI

VABILA

VIZITKE

ZLOŽENKE

KOLEDARJI

BROŠURE

KATALOGI

OSTALE TISKOVINE PO NAROČILU

Tisk in fotokopiranje iz USB ključka

Reprografika d.o.o., PE PTC Novi trg 9, Postojna

Gsm: 051 427 824

www.reprografika.si

051 414 520

reprografika@siol.net

TISKARNA PO VAŠI MERI

Lina in Val Eržen na sprejemu pri županu

Življenje Vala in Line Eržen je že nekaj let posvečeno windsurfingu. In zadnje čase 11-letni brat in 13-letna sestra iz Planine žanjeta uspehe enega za drugim, tudi v precej starejši konkurenci. Pred kratkim sta se vrnila s tekmovanja na Nizozemskem, kjer je Lina postala evropska prvakinja, Val pa je zasedel sedmo mesto.

Na tovrstnih tekmovanjih se udeleženci merijo v treh disciplinah, hitrostnem srfanju, freestylu in kajtanju. Lina in Val sta mojstra srednjega, kar pomeni, da znata z vetrom v jadrih uganjati prave norčije. Lino in Vala ter njunega očeta Igorja Eržena je sprejel tudi župan Igor Marentič, ki je prisluhnil poteku tekmovanja, ter družini Eržen zaželel še mnogo uspehov v prihodnjem letu.

Sezona tekmovanj je sedaj za njima. Ampak mlada športnika kljub temu ne počivata. Na surf in v mrzlo morje se odpravita tudi pozimi in tako na leto trenirata približno 150 dni. Čeprav morata za rezultate trdo delati, Lina in Val dajeta vedeti, da v surfanju zares uživata. Srfanje, kot pravita, ni samo šport, ampak tudi način življenja, ki vključuje pogosto obiskovanje najlepših obmorskih krajev na svetu.

Strateško srečanje Svetovalnega središča Postojna za izobraževanje odraslih

Svetovalno središče ISIO Postojna, ki deluje v okviru Ljudske univerze Postojna, organizacijske enote Zavoda Znanje Postojna, je 7. novembra priredilo letno srečanje strokovnih in strateških partnerjev.

Sodelujoče organizacije, ki v lokalnem okolju delujejo na področju izobraževanja in drugih podpornih dejavnostih pri razvoju človeških virov, so se ob tem seznanile z aktualnimi razmerami v izobraževanju odraslih in z napovedmi novih potreb na tem področju, ki jih kot posledico transformacijskih učinkov globalizacije, lahko pričakujemo. Skupaj smo razmišljali o vlogi informativno-svetovalne dejavnosti v izobraževanju odraslih za boljšo dostopnost in večjo vključenost posameznikov v vseživljenjsko učenje.

Dotaknili smo se problematike pomanjkanja ustrezno kvalificirane delovne sile na trgu dela in ugotavljali, da se delodajalci počasi le odločajo za večje vključevanje zaposlenih v različne izobraževalne oblike in spoznavajo, da je sistematično vlaganje v znanje in razvoj zaposlenih najboljše naložba za prihodnost. Vlaganje v kadre pa naj ne bi ob-

segalo le usposabljanja za potrebe dela, ampak zagotavljalo nabor prijemov, ki omogočajo zaposlenim poleg strokovne tudi osebo rast, kar se dolgoročno odraza tudi v družbeni blaginji in boljši kakovosti življenja. Žal so o pomenu in koristih vseživljenjskega učenja tako delodajalci kot zaposleni premalo ozaveščeni in informirani, zato smo na srečanju izpostavili tudi trenutno nacionalno promocijsko kampanjo Za znanje (www.zaznanje.si), ki po različnih kanalih informira o možnostih brezplačnega svetovanja za izobraževanje zaposlenih.

Dogodek je strokovno podprla red. prof. dr. Zdenka Zalokar Divjak, univ. dipl. psih., spec. logoterapije, ki je zbranim spregovorila o pomenu osebnostne rasti zaposlenih.

Erika Švara, vodja Svetovalnega središča Postojna

Na zajtrku pri najmlajših

Tudi v Vrtcu Postojna so danes sodelovali pri projektu Tradicionalni slovenski zajtrk. Skupini Škrati v enoti Zmajček se je pri zajtrku pridružil tudi župan Igor Marentič.

Otroke so k zajtrku pripravile vzgojiteljice Nina Maver in Tina Pelko ter v.d. ravnateljice Elizabeta Zgonc in pomočnica ravnateljice Tanja Geržina. Za pravi slovenski zajtrk pa so poskrbeli: Turistična kmetija Mihelčič za mleko, ekološki kruh je priskrbel B-Forma, Sadjarska kmetija Biščak jabolka, ekološko maslo je produkt podjetja KelešKele, čebelar Miro Cetina pa je prinesel ekološki med. Projekt Tradicionalni slovenski zajtrk je bil tudi letos eden izmed osrednjih dogodkov dneva slovenske

hrane in se izvaja z namenom, da bi izboljšali zavedanje o namenu in razlogih za lokalno samooskrbo, domačo pridelavo in predelavo ter da bi v okviru sistema javnega naročanja spodbudili aktivnosti zagotavljanja hrane, pridelane v lokalnem okolju. Javnosti predstavlja pomen kmetijstva in čebelarstva ter spodbuja k pravilni in zdravi prehrani. Ozavešča o pomenu živilsko-predelovalne industrije. Posebno pozornost pa namenja pomenu gibanja in ohranjanja čistega okolja.

Cvetličarna
Pogrebne storitve
Kosovelova ulica 1, 6230 Postojna
(nasproti Mercator centra)

Ob izgubi vaših dragih vam bomo uredili vse potrebno za spoštljivo in dostojno slovo.

Kako ravnati v primeru smrti svojca?

DOMA: Najprej obvestite Zdravstveni dom – urgentno službo. Ko zdravnik potrdi smrt nas pokličite in mi vam bomo pomagali urediti vse potrebno (ureditev dokumentov, prevoz in ureditev pokojnika,...)

V BOLNICI, DOMU OSTARELIH,... Ko vas iz ustanove obvestijo o smrti, nas pokličete, in mi prevzamemo skrb ter uredimo vse potrebno, za organizacijo pogreba (prevozi, ureditev dokumentov,...) V naši pisarni, ali pri vas na domu se bomo nato dogovorili o pogrebu, izbiri pogrebnih artiklov (krsta, žara, križ, piramida, nagrobni okvir, cvetje...)

Dežurni številki 24 ur na dan:

040 850 557 - Marijan Križaj

031 363 359 - Robert Pirjavec

Ob izvedbi pogreba vam pri žalnih aranžmajih v naši cvetličarni nudimo **10% popust**

Po praznična
DARILA k
"lokalcem"!

Vabljeni, da z nakupom izvirnih izdelkov podprete
prizadevanja domačih ustvarjalcev.

TIC Galerija, Trg Padlih borcev 5, Postojna

*Veseli december
v gostilni Škorenjček*

Bliža se praznični december,
in prijetna druženja z družino,
prijatelji, sodelavci,
poslovnimi partnerji...

Vabimo vas na
praznično kulinariko,
dobro kapljico,
večere pa vam bomo
popestrili z živo glasbo.

NAROČILA IN REZERVACIJE

☎ 08 161 71 78

✉ skorenjcek@tfs.si

📘 Gostilna Škorenjček

Reška cesta 18, 6258 Prestranek

vodnik dogajanja v občini Postojna

28. november 2018

17:00 Dan odprtih vrat Šolskega centra Postojna

- Šolski center Postojna
- Šolski center Postojna

17:00 Prikrita grobišča v kraških jamah v Sloveniji

- Zavod Znanje Postojna, OE Notranjski muzej Postojna
- Predavanje
- Notranjski muzej Postojna

18:00 Ali so bile tudi včasih pike na loncih; prazgodovinski lonci

- Zavod Znanje Postojna, OE Notranjski muzej Postojna
- Delavnica za otroke
- Notranjski muzej Postojna

»Naš Vilhar«

- OŠ Miroslava Vilharja Postojna
- Razstava likovnih izdelkov osnovnošolcev v Vilharjevem letu.
- Na ogled bo do 14.12.2018
- Knjižnica Bena Zupančiča Postojna, pritličje

30. november 2018

9:00 Dan odprtih vrat VDC Postojna

- VDC Postojna
- Doživite vsakodnevno življenje in delo uporabnikov.
- VDC Postojna

18:00 Kako lahko kot starš pomagam otroku postaviti cilje?

- Zavod Znanje Postojna, OE Večgeneracijski center Točka moči Postojna
- Predavanje za vse, ki so v stiku z otroki.
- Zelena dvorana

19:30 Komedija Ribarske svađe (Goldoni)

- Zavod Znanje Postojna, OE Kulturni dom
- Predstava amaterskega gledališča Bracera-Supetar.
- Vstop prost!
- Kulturni dom Postojna

1. december 2018

10:00 Praznični živžav

- OŠ Miroslava Vilharja Postojna
- Delavnice in stojnice
- Vilharjeva dvorana na OŠ MV

19:00 Preproste besede

- MePZ Postojna
- Koncert ob 35-letnici Mešanega pevskega zbora Postojna.
- Gost: skladatelj Aldo Kumar
- Kulturni dom Postojna

2. december 2018

10:00 Prva nedelja v mesecu, brezplačen vstop za občane v Notranjski muzej Postojna

- Zavod Znanje Postojna, OE Notranjski muzej Postojna
- Notranjski muzej Postojna

10:00 Delavnica in božični foto kotiček

- Društvo Prostor, Društvo Ni da ni, Hotel Kras
- Izdelava pripomočkov in fotografiranje z Rok Peric Photography.
- Hotel Kras

10:45 Žeganje velikega adventnega venca

- TD Pudgura
- Na Repačah - na začetku vasi Studeno

3. december 2018

18:00 Miroslav Vilhar (1818–1871)

- »mož preobilnih zaslug«
- Zavod Znanje Postojna, OE Notranjski muzej Postojna
- Razstava
- Notranjski muzej Postojna

4. december 2018

16:30 Miklavževa ustvarjalnica

- Zavod Znanje Postojna, OE Ljudska univerza Postojna
- Ustvarjanje božično-novoletnih krogel in svečnikov iz blaga. Cena 5 EUR.
- Prijave do 3.12.2018.
- Ljudska univerza Postojna

5. december 2018

17:45 Slavnostni prizig novoletne razsvetljave s prihodom Miklavža

- Občina Postojna
- Titov trg Postojna

18:00 Odprtje drsališča

- Studio Proteus v sodelovanju z Občino Postojna in partnerji
- Zabavni program in gostinska ponudba. Ob neugodnem vremenu bo odprtje drsališča prestavljeno.
- Titov trg Postojna

6. december 2018

17:00 Mandala-zahvala Zemlji

- Zavod Znanje Postojna, OE Notranjski muzej Postojna
- Delavnica izdelave skupinske mandale iz semen
- Notranjski muzej Postojna

17:30 Mica Potica

- Zavod Znanje Postojna, OE Kulturni dom
- Otroška predstava
- Za abonma Mali medo in izven
- Vstopnice na blagajni, uro pred predstavo
- Kulturni dom Postojna

8. december 2018

19:00 Večer Nikole Tesle

- SPD Nikola Tesla
- Folklorno pevska prireditev. Nastopajo:
- SPD Nikola Tesla Postojna
- SKD Petar Kočić Kranj
- SKUD Prosvjeta Viškovo
- Hrvaško KUD Istra Piran
- Kulturni dom Postojna

19:30 Dobrodelni koncert ob 15-letnici VS Goldinar

- Društvo Bakla
- Glasbena šola Postojna – dvorana Alojza Srebotnjaka

9. december 2018

17:00 Produkcija Baletnega društva Postojna

- Baletno društvo Postojna
- Kulturni dom Postojna

10. december 2018

9:00 Filmarija: Misija Arktika

- Zavod Znanje Postojna, OE Kulturni dom
- Za šolo
- Kulturni dom Postojna

11. december 2018

17:00 Aranžiramo

- Zavod Znanje Postojna, OE Ljudska univerza Postojna
- Oblikovanje božično-novoletnega namiznega aranžmaja.
- Delavnico vodi floristka Melita Jurca.
- Cena 9 EUR, Obvezne prijave do 7.12.2018.
- Ljudska univerza Postojna

19:00 Čefurji raus

- Zavod Znanje Postojna, OE Kulturni dom
- Predstava
- Za abonma in izven
- Vstopnice na blagajni, uro pred predstavo.
- Kulturni dom Postojna

12. december 2018

17:00 Poletimo skupaj

- OŠ Antona Globočnika, Podružnična šola Planina
- Center Mariapoli

19:00 Čajanka vokalne skupine ELUM

- VS Elum
- Koncert ob čaju in svežih piškotih
- Atrij ZRC Sazu

13. december 2018

16:45 Praznik luči in pozdrav zimi

- Občina Postojna, SGLŠ Postojna, Društvo prijateljev mladine občin Postojna in Pivka PO-PI, Vrtec Postojna
- Sodelujejo:
- Čarovnik Grega, pravljica Ljuba Jenče, Dušan Mamut Badovinac Zupanjič, lajnar, VS Šiške, Elum in Mavrica, učenci GŠ Postojna, Jerneja Sojer Smerdu, vrtec Postojna ...
- Park mladosti SGLŠ in Titov trg

18:00 Viki Grošelj

- priznani slovenski alpinist, planinski vodnik, gorski reševalec, športni pedagog in pisatelj.
- Knjižnica Bena Zupančiča Postojna
- Alpska konvencija predstavlja četrto izvedbo Festivala »Brati gore« v okviru mednarodnega dneva gora.
- Knjižnica Bena Zupančiča Postojna, čitalnica

20:00 Predstava za vse priložnosti

- Zavod Znanje Postojna, OE Kulturni dom
- Komedija Lada Bizovičarja
- Vstopnice Eventim in uro pred predstavo, na blagajni
- Kulturni dom Postojna

15. december 2018

Cel dan Moj kino

- Zavod Znanje Postojna, OE Kulturni dom
- Film, Vstopnice Moje karte in uro pred filmom na blagajni
- Kulturni dom Postojna

16. december 2018

popoldne Luč miru iz Betlehema

- Skavti – Postojna 1
- Regijski sprejem s sveto mašo
- Cerkev sv. Štefana Postojna

17. december 2018

7:00 **Mesečni sejem na Tržaški**

Občina Postojna

Tržaška cesta

19:00 **Dediščina furmanstva 2.del**

Društvo Kolut, Studio Proteus

Premiera dokumentarnega filma
Kulturni dom Postojna

18. december 2018

17:00 **Čujte gore in bregovi**

OŠ Miroslava Vilharja Postojna

Koncert šolskih pevskih zborov in orffove skupine ob zaključku Vilharjevega leta
Vilharjeva dvorana na OŠ MV

17:00 **Čarobna smrečica**

OŠ Antona Globočnika Postojna,
Podružnična šola Studeno

Božično-novoletna prireditev s sejmom
Kulturni dom Studeno

19:00 **Dediščina furmanstva 2.del**

Društvo Kolut, Studio Proteus

Dokumentarni film
Kulturni dom Postojna

20. december 2018

17:30 **Prihod Dedka Mraza z obdarovanjem otrok**

Zavod Znanje Postojna, OE Kulturni dom

Kulturni dom Postojna

21. december 2018

19:00 **Prednovoletno srečanje**

Kulturno umetniško društvo Planina

Praznična prireditev z gosti
Kulturni dom M. V. Planina

22. december 2018

20:00 **V iskanju sanj**

Zavod Znanje Postojna, OE Kulturni dom

Ana Čop s kvartetom. Ljudske pesmi v jazz preobleki. Vstopnice v TIC galeriji in na blagajni, uro pred predstavo

Kulturni dom Postojna

25. december 2018

Jaslice v Postojnski jami

Postojnska jama d.d.

Jaslice bodo na ogled vsak dan ob 13h, 14h in 15h do 30.12.2018

Postojnska jama

26. december 2018

14:00 **Proslava ob dnevu samostojnosti in enotnosti in žegnanje konj**

TD Pudgura

Kozolec toplar Belsko

31. december 2018

22:00 **Silvestrovanje na prostem**

Občina Postojna

Vili Resnik s spremljevalno glasbeno skupino
Titov trg

v decembru

Spodmol pod Macesnovo gorico – dva dotika zgodovine

Zavod Znanje Postojna, OE Notranjski muzej Postojna

Občasna razstava
Notranjski muzej Postojna

Učilnica v naravi:

Šolski vrt včeraj, danes, jutri

Zavod Znanje Postojna, OE Notranjski muzej Postojna

Gostujoča razstava Šolskega muzeja
Notranjski muzej Postojna

**Obiskali so jo tudi cesarji in kralji
Ob 200-letnici odkritja notranjih delov Postojnske jame**

Zavod Znanje Postojna, OE Notranjski muzej Postojna

Titov trg

**GLASBENA ŠOLA
VILI MARINŠEK**

**vabi na
Miklavžev koncert
v Kulturni dom Orehek
14.12.2018 ob 19h**

VSTOP PROST!

POSLOVNA DARILA

**Papirnica
SCRIPTA**
K • O • C • K • A
Cankarjeva 6, POSTOJNA, TEL.: 05 7202 500, FAX: 05 7202 501

Prihaja Novo leto in s tem zaključek poslovnega leta. To je čas, ko je potrebno izkazati pozornost do svojih poslovnih partnerjev, kupcev in zaposlenih ter se jim primerno zahvaliti za poslovno sodelovanje.

Ob tej priložnosti smo za vas pripravili primerna poslovna darila po ugodnih cenah. Na izbiro imamo tudi veliko različnih KOLEDARJEV.

V prostorih papirnice KOCKA-SCRIPTA na Cankarjevi 6 v Postojna vas bomo sprejeli, prisluhnili vašim željam in vam pomagali pri izbiri, vsak dan od 8.00 do 18.30 ure.

ODPRTJE DRSALIŠČA

SREDA, 5.12.2018

Odprtje drsališča ob 18. uri na Titovem trgu v Postojni z zabavnim programom in gostinsko ponudbo.

studio proteus

Studio Proteus, Občina Postojna in partnerji.

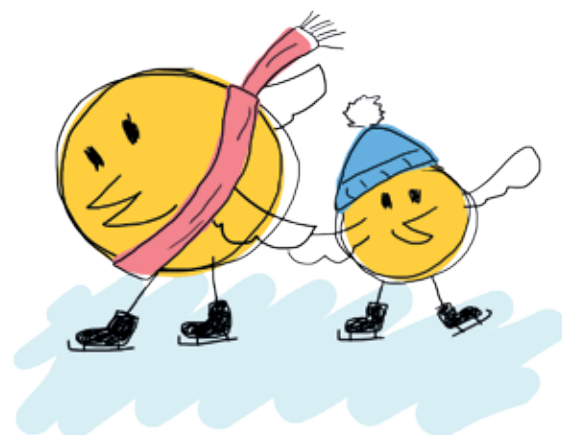
Ob neugodnem vremenu bo odprtje drsališča prestavljeno.

URNIK DRSALIŠČA

- od ponedeljka do petka od 16.00 – 21.00 ure (s predhodno rezervacijo za organizirane skupine: od 7.00 – 15.00 ure)
- med vikendom in prazniki: od 10.00 – 21.00 ure

Drsališče bo obratovalo od 1. decembra 2018 do 31. januarja 2019

Vstopnina: 3,5 evra z lastnimi drsalkami, 4 evre z izposojenimi drsalkami.

PREDSTAVLJAMO

1. IN 2. DEL DOKUMENTARNE SERIJE DEDIŠČINA FURMANSTVA

PREMIERA:

KULTURNI DOM POSTOJNA
17. DECEMBER OB 19. URI

PONOVITEV:

KULTURNI DOM POSTOJNA
18. DECEMBER OB 19. URI

SCENARIJ DRAGO MISLEJ - MEF
REŽIJA DUŠAN MILAVEC IN DRAGO MISLEJ - MEF
KAMERA MANUEL TOMŠIČ IN NEJA KALAN
MONTAŽA MANUEL TOMŠIČ
GRAFIKA NEJA KALAN
ORGANIZACIJA SNEMANJA NEVENKA BURGER
PRODUKCIJA TV STUDIO PROTEUS
ODGOVORNA UREDNICA ALENKA FURLAN ČADEŽ
IZVRŠNI PRODUCENT ERNEST ZAKARIJA-NETO

Operacija »Ohranjanje dediščine furmanstva ob cesarski cesti Dunaj-Trst s poudarkom na območju sedanje občine Postojna« vključuje produkcijo dveh dokumentarnih filmov o furmanstvu. Dolgoročni cilj operacije je ozaveščanje o dediščini furmanstva in posledično ohranitev obstoječe kulturne dediščine tudi pri mlajših generacijah. Prvi operativni cilj operacije je produkcija dveh dokumentarnih filmov. Drugi operativni cilj je ustvarjanje enega delovnega mesta. Nosilec: Kulturno društvo Kolut, partnerji: Studio Proteus d.o.o., Občina Postojna, predvidena vrednost operacije: 66.534,03 evrov, predvideni znesek sofinanciranja: 48.435,26 evrov »Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja: Evropa investira v podeželje«;

z višine

Cerkev v Štivanu

Le dobrih pet minut hoda je od Matenje vasi do Štivanja, zaselka, ki je dobil ime po svojem najbolj markantnem objektu. Cerkev sv. Janeza Krstnika – krepko dominirajoča nad peščico hiš v zaselku – stoji na pobočju severozahodno od Matenje vasi, sredi pokopališča. Prvič je omenjena okoli leta 1400. Že od nekdaj je veljalo nepisano pravilo, da so cerkve, posvečene sv. Janezu Krstniku, običajno gradili ob vodi. In prvotna cerkev v Štivanu (to pove ljudska govornica) naj bi stala nekoliko višje na pašniku proti Grobiščam. Cerkev so z odlokom razglasili za spomenik lokalnega pomena leta 1984.

Zgodnjebaročno stavbo je dal pozidati leta 1643 slavinski župnik Leonard Mohorič, o čemer poroča napis, vklesan v preklado stebrnega portala, ki iz zvonice vodi v cerkveno ladjo. V eno od sten zvonice je vzdana kamnita ploščica, ki ohranja spomin na vojake, padle v prvi svetovni vojni. Izdelal jo

je Ivan Anton Čufar. Zvonik s čebulasto streho so prizidali leta 1693, leta 1702 pa je cerkev posvetil tržaški škof Giovanni Miller. V 19. stoletju je bila predelana njena notranjost; takrat so obokali ladjo. Leta 1937 je notranjost cerkve poslikala Mara Kralj. Marmorni glavni oltar sv. Janeza Krstnika je bil izdelan leta 1739. Nekoliko mlajša stranska oltarja stojita ob slavoločni steni ladje in se zgledujeta po glavnem oltarju. Med letoma 1763 in 1765 ju je izklesal Francesco Rottman.

Cerkev obdaja pokopališče – »menda že odkar stoji cerkev«, kot je leta 1910 zapisal slavinski župnik Janez Zabukovec – okrog pokopališča pa je postavljen zid. Pokopališče so razširili najprej leta 1836, nato pa spet leta 1894, ko je bila pozidana tudi mrtvašnica v njegovem vzhodnem vogalu.

Besedilo: Alenka Čuk; fotografija: Igor Marentič.

nostalgija

Na kolodvoru

Razpis za gradnjo poslopj na železniški postaji v Postojni se je zaključil v zadnjih dneh februarja 1855. Z gradnjo naj bi začeli v septembru 1855, do konca avgusta 1857 pa bi morala biti dela zaključena. Sklepne slovesnosti ob odprtju »ljubljsko-terzaške železnice« so se v zadnjih dneh julija 1857 odvijale prav v Postojni, tam se je zbrala pisana družba visokih gostov. Poslopje železniške postaje so Italijani nato povečali v

prvi polovici dvajsetih let prejšnjega stoletja. Potem ko so se umaknili iz Logatca, je Postojna namreč postala mednarodna mejna postaja. Hitro je »občutila koristi, ki jih donajajo obmejne prevozne postaje«. Dopisnik lista Tabor se je v začetku dvajsetih let že obregnil ob številne napise, »ki se bleste« na Kolodvorski cesti. Označevali so podružnice raznih špedicij z vseh koncev Italije, trgovine in druge lokale ... Na vsakem koraku si lahko prisluhnil italijanski govornici – obvladali so jo že tudi domačini. Nič kaj prizanesljivi dopisnik je še zapisal, da tudi »natakarice po gostilnah, restavracijah, hotelih in kavarnah, ki so še Slovenke, čebljajo prav pridno v sladkem jeziku.« **Približno v tistem času, leta 1925, se v reklamnih oglasih že omenjata tudi restavracija in »Buffet« na železniški postaji.** Njun lastnik je bil Italijan Paolo Caretti. Gostom – ne vemo sicer, ali so jim stregle Slovenke – so ponudili jedi in vina italijanskih pokrajin, po naročilu pa so pripravili tudi kosila za organizirane skupine. V restavraciji so se gotovo ustavili tudi posamezni izletniki, ki so se z vlakom pripeljali v Postojno in jo nato peš mahnili do Postojnske jame – nekateri že na poti do jame, večina pa verjetneje ob vrnitvi na kolodvor, saj so si v restavraciji lahko odpočili in si po prehojeni poti privezali dušo. Lastnik se je znal prilagoditi potrebam gostov. Zaradi dolgotrajnih carinskih postopkov za osebni in blagovni promet so namreč vlaki na mednarodni železniški postaji dolgo stali; zato je bil bufet z letnim vrtom na voljo gostom 24 ur na dan. Ker je bilo na Kolodvorski cesti kar nekaj gostinskih lokalov, se je bilo treba za naklonjenost obiskovalcev potruditi. Zato je lastnik Caretti verjetno tudi naročil tržaškemu založniku pričujočo razglednico in z njo reklamiral svojo restavracijo.

Besedilo: Alenka Čuk; razglednica: Notranjski muzej Postojna